

ŽELEZAR

Črna metalurgija v družbenem načrtu gospodarskega razvoja Jugoslavije 71-75

Pred zvezno skupščino je predlog družbenega načrta gospodarskega razvoja Jugoslavije za obdobje 1971 do 1975. Priprave za izdelavo tega dokumenta trajajo že dalj časa, tako da smo brez plana že resno stopili v obdobje, ki je predmet planskega usmerjanja.

Spremembe, ki so nastale z ustavnimi dopolnili na območju pristojnosti federacije — nova vloga družbenopolitičnih skupnosti in organizacij združenega dela — kakor ostale spremembe, ki so nastale v času nastajanja načrta, so navrgle novosti tudi v ekonomskem posašanju posameznih činiteljev, s čemer se je odlagal vpogled v možnosti razvoja srednjeročnega obdobja in sprejemanje načrta. Počasnost pri usklajevanju posameznih sistemskih ukrepov, oziroma zakonskih predpisov, ki imajo posredni

vpliv na kvantitativni, kakor na kvalitativni razvoj, je oteževalo predpostavljane tempa rasti gospodarstva do leta 1975 in njegove implikacije na posamezne kategorije razvoja, kar je tudi vplivalo na počasnost pri sprejemanju družbenega plana.

Postavljeni cilji in naloge družbenega plana gospodarskega razvoja do leta 1975 se lahko najbolj grobo izrazijo v doseganju 1000 dolarjev narodnega dohodka na prebivalca leta 1975, ob nadaljnji izgradnji družbeno-ekonomskih odnosov. To ni majhna

naloga, če upoštevamo, da je danes okrog 750 dolarjev družbenega dohodka na prebivalca ob številnih odprtih problemih, katerih rešitev zahteva poleg dodatne akumulacije tudi kvalitativno nove odnose med nosilci razširjene reprodukcije. Za ilustracijo navajamo nekatere od teh razvojnih problemov, ki že na startu obremenjujejo novo plansko obdobje:

— strukturalna neusklajenost med surovinskimi in predelovalnimi panogami; infrastruktura in ostalih dejav.

(Nadalj. na 4. strani)

Za Pomurje so prispevali

Na občinskem sindikalnem svetu Jesenice smo pred zaključkom redakcije dobili podatke o dosedanjih prispevkih za hudo prizadeto Pomurje ob zadnjih poplavih in neurju. Iz svojih skladov so kot prvo pomoč prispevale naslednje delovne organizacije:

Zavarovalnica Sava — Jesenice — 16.660 00 din, Železarna Jesenice 10.000,00 din, Kovinar Jesenice 8.000,00 din, Trgovsko podjetje Rožca 4.000,00 din, občinski sindikalni svet Jesenice 2.000,00, po 1.000,00 din pa sta prispevala GP Železar in SGP Sava.

Za prispevek 2 % od svojega čistega enomesečnega zaslužka pa so se odločili delovni kolektivi:

Kovinska oprema Mojstrana, občinska uprava, Izolirka Jesenice in družbenopolitične organizacije občine.

V večini ostalih delovnih organizacijah o prispevku razpravljajo, ali bodo razpravljali, ker je še precejšnja dopustniška odsotnost. Vsekakor pa se nam zdi, da se nekateri prepočasno odzivajo na to zelo pomembno solidarno akcijo.

Vzdrževalci na remontih v talilnicah

V prvem polletju so vzdrževalci proizvodnih naprav v delovni enoti talilnice delali skupno na dvaindvajsetih agregatih. Ta dela predstavljajo remonte SM peči, katerih je bilo v prvem polletju dvanajst, na dveh električnih pečeh, na petih žerjavih, na vlagalnem stroju in na remontu apnenice. Za vse te remonte so skupno porabili 37.597 delovnih ur.

Če te ure ločimo po posameznih obratih, je stanje takole: na plavžih so skupno porabili 1207 ur, v jeklarni, na remontih SM peči skupno 14.733 ur, na remontih žerjavov in vlagalnega stroja skupno 7163 ur, v elektrojeklarni na pečeh 13.269, na žerjavih pa 1225 ur. Vse te porabljene ure se nanašajo samo na tiste remonte, ki se kontirajo na vir finansiranja 2 in pa 0, to se pravi vna-

prej planirani remont. Pri plavžih v to niso zajeti enodnevni remontni naprav za pripravo vložka, čeprav so tudi ti planirani. Zanimivo je to, da so vzdrževalci porabili v delovni enoti talilnic, kar tretjino vseh ur opravljenih na remontih v prvem

polletju v Železarni na vseh proizvodnih napravah. Podatki so vzeti iz že obračunanih delovnih nalogov, medtem, ko nekateri remont, izvedeni v prvem polletju, še niso dokončno obračunani. Po predvidevanju bo zaposlenost vzdrževalcev v delovni enoti talilnic v I. polletju presegla eno tretjino vseh ur vzdrževalcev, ki so jih opravili na remontih v Železarni.

Stroškovna slika opravljenih remontov pa je takale:

	skupni stroški	tuje usluge	%
Plavž	364.690,88	317.317,00	87
SM peči	11.152.340,04	10.340.188,70	92,72
SM peči			
žerjavi	147.098,19	41.616,00	28,9
Električne			
peči	516.266,82	206.287,55	39,9
Električne peči			
enodnevni	1.856.815,01	859.091,40	64,2
Električne peči			
žerjavi	147.089,19	52.807,05	35,9

Iz podatkov je razvidno, da tako na plavžu, kakor tudi pri SM pečeh, večji del stroškov remontov predstavljajo tuje usluge. To so predvsem stroški ognjevzdržnega materiala in dela na obzidavi peči, zelo majhen del stroškov, tujih uslug pa predstavljajo pomoč tujih podjetij pri ostalih remontnih delih, na teh napravah. Pri remontih žerjavov v jeklarni pa stroški tujih uslug predstavljajo predvsem pomoč tujih podjetij našim domačim vzdrževalcem, ker ti zaradi nezasedenosti predvidenega normativna, ne morejo kriti vseh potreb. Po vsej verjetnosti bo ta pomoč vedno bolj potrebna.

Če še nadalje analiziramo stroške remontov na SM pečeh bomo videli, da ti predstavljajo v jeklarni, kar 7,41 starih dinarjev na kilogram jekla, v elektro jeklarni pa 3,06 starih din na kilogram jekla. Po mojem mnenju so ti stroški razmeroma visoki, kar velja še posebno za SM peči. Vendar nadaljno analizo prepuščam drugim, v kolikor so previsoki, bo potrebno poiskati vzroke in jih odpraviti. K znižanju stroškov remontov, čeprav ne veliko, lahko doprinese večja pazljivost pri obratovanju, kar predvsem velja na žerjavih in vlagalnih strojih, tu se da marsikaj preprečiti.

TOST

Strojni vzdrževalci med najboljšimi

V našem tovarniškem glasilu smo že večkrat ugotovili in poudarili, da so strojni in elektro vzdrževalci poleg energetikov najbolj aktivni pri inovacijski dejavnosti. To razveseljuje in spodbudno ugotovitev potrjujejo tudi kartoteka iznajdljivosti in novatorjev, ki izkazujejo med tristoletimi avtorji uspešno izvedenih tehničnih izboljšav kar 71 avtorjev iz obratov strojnega vzdrževanja, 38 iz obrata VEN in 37 avtorjev iz strojnih delavnic.

Komisija za racionalizacije in novatorstvo pri svetu DE vzdrževanja je imela v svoji mandatni dobi že sedem zelo

razgibanih sej, na katerih so obravnavali in ocenjevali številne zelo uspešne tehnične

(Nadalj. na 3. strani)

Stanovanja naših delavcev na Koroški Bell

Benificirana zavarovalna doba tudi za pocinkovalce, lužilce, varilce in...

O benificirani zavarovalni dobi — o zakonskih določilih, o načelih zakona, o navodilih za uporabo zakona, o stališču železarn — samoupravnih organov in sindikalne organizacije do tega vprašanja, smo v našem glasilu že obširno pisali, ker pa na sestankih delovnih skupin vse pogosteje razpravljajo o konkretnih zadevah, s področja benificirane dobe smo se odločili, da v obliki razgovora s članom interne komisije podamo čimbolj konkretni prikaz stanja. Komisijo za ugotavljanje dejanskih stanj na delovnih mestih, na katerih se šteje zavarovalna doba s povečanjem, vodi v Železarni kot predsednik dr. Aleksander Rjazancev, tehnične posle pa opravlja diplomirani soc. delavec Zdravko Pogačnik, zato smo njemu zastavili nekaj vprašanj:

UREDNIŠTVO: Zvedeli smo da je zasedala pristojna komisija v Železarni in da je potrdila še nekaj delovnih mest v skladu z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih mestih na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem. Zanima nas katera mesta so potrdili.

ODGOVOR: Naša interna komisija je že v decembru 1971 poslala na direkcijsko skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Ljubljani predlog delovnih mest z željo, da imenujejo

člana komisije in določijo datum zasedanja te komisije.

K temu predlogu so zahtevali še dodatne zapiske, to je poimenski seznam vseh delavcev, ki so po 15. 5. 1945 delali na teh delovnih mestih.

Ponovno smo prosili za komisijo v juniju 1972, ki se je 14. junija 1972 sestala v Železarni prvič in zaradi nešitve spornih vprašanj ponovno 28. julija 1972. Po tem drugem veljavnem zapisniku, je komisija v skladu z zakonski mi določili priznala naslednja nova delovna mesta:

— »delovna mesta v pocinkovalnicah, to so pocinkovalci, posvinčevalci in lužilci žice, pločevine in cevi;

— »delovna mesta pri vzdrževanju naprav, to so vzdrževalci strojnih in električnih naprav v metalurških (vročih) obratih v Železarni,

— »delovna mesta pri drobljenju rud«, to so delavci pri drobljenju nekovinskih rud,

— »delovna mesta na električnem in avtogennem varjenju«, to so delavci varilci in rezalci, ki jim je to osnovna zaposlitev, oz. ki najmanj 80 odstotkov delovnega časa v letu prebijejo pri varjenju v vročih obratih Železarne,

— »delovna mesta v ognju obstojnega materiala«, to so

delovna mesta ročnih oblikovalcev specialne fazonske šamotne opeke, katero ni mogoče izdelovati na stiskalnicah in delovna mesta vkladalcev in prazničev peči.

Komisija je tudi potrdila naš predlog sprememb v prejšnjih dveh zapisnikih, to je črtanje ukinjenih delovnih mest (le-te smo v skladu s sancijskim — razvojnim programom ukinili oziroma smo delo modernizirali) in nekaterih novih nazivov na že uveljavljenih delovnih mestih. Po tako dopolnjenem seznamu so v Železarni potrjena naslednja delovna mesta s prikazom povečanja in številom delavcev (po normativu ŽP).

Naziv delovnih mest	stopnja povečanja	število delavcev
1. Topilec — upravljač plavža	12/15	53
2. Topilec — posluževalec SM peči	12/15	90
3. Topilec — posluževalec elek. peči	12/15	53
4. Delavec vlivni jami martinarne	12/15	85
5. Delavec v livni jami elektrojeklarni	12/15	42
6. Valjavec vročega jekla — valj. Javornik	12/15	127
7. Valjavec vročega jekla — valj. Bela	12/15	43
8. Žarilec ogrevalca	12/15	52
9. Pocinkovalec, lužilec žice, cevi, pločevine	12/14	125
10. Delavec pri aglomeraciji	12/14	34
11. Delavec pri odprtih drobilnikih	12/14	36
12. Vzdrževalec strojnih in električnih naprav	12/15	300
13. Topilec cinkovega pepela	12/16	1
14. Varilec svinca	12/14	2
15. Električni in avtogeni varilec	12/14	98
16. Čistilec odlitkov	12/15	12
17. Peskar — metalizer	12/15	1
18. Kalupar — livar	12/14	43
19. Topilec prikupolki	12/14	6
20. Brusilec odlitkov	12/14	ukinjeno
21. Iztrešalec odlitkov	12/14	8
22. Žerjavovodje	12/14	93
23. Oblikovalec ognjevzdržne opeke	12/14	22
24. Prazničev peči	12/14	23
25. Industrijski zidar	12/15	34

Skupaj je torej v Železarni priznanih po zakonu 25 delovnih mest, ta mesta pa so v zapisniku že navedena po naših internih nazivih in šifrah, tako da je skupaj »benificiranih« 270 delovnih mest z 1383 delavci (po normativu).

K temu seznamu naj moramo še pojasniti, da so pod nazivom valjavci vročega jekla v valjarni Bela vpisani le flemarji, odnašalci polizdelkov in navijalci odpadkov ter zakladalci peči v valjarni žice. Pod nazivom žarilec — ogrevalca so samo delavci pri ogrevnih pečeh v starih valjarnah.

UREDNIŠTVO: Za katera delovna mesta v Železarni pa niste uspeli uveljaviti benificirane dobe?

ODGOVOR: Že med sestavljanjem seznama, boljše rečeno že v času ko smo se »borili« za dopolnitev zakona, nam ni uspelo uveljaviti po naših ugotovitvah in utemeljitvah nujne spremembe v stopnji povečanja za žerjavovodje

vodje v livni jami, martinarni in elektrojeklarni iz sedanjih 12/14 na 12/15, dalje nam ni uspelo realizirati predloga valjavca 2400, ker še nimamo izčrpnih podatkov — meritev o delovnih pogojih, prav tako nismo mogli realizirati predloga delavcev iz kamnoloma, ker le-ta mesta še niso določena v zakonu.

Vsammem »finalu«, če se lahko tako izrazim, pa smo izgubili bitko za naše delavce v železniškem prometu. Mi smo namreč za vse delavce v našem železniškem prometu izdelali izčrpen — dokumentiran predlog, ga kljub temu, da so nam že preje ugovarjali na direkcijski pokojninskoinvalidskega zavarovanja v Ljubljani, predložili komisiji, le-ta pa je na svoji drugi seji morala kloniti pod utemeljitvijo, da je v zakonu izrecno navedeno, da se priznajo:

»Delovna mesta v železniškem prometu«, kar je misljeno za delovne organizacije ŽTP, ni pa misljeno tudi za

železarne ali druge delovne organizacije, ki sicer imajo taka delovna mesta.

K temu naj dodam še to, da smo pri sestavi predlogov tesno sodelovali med železarnami združenega podjetja Slovenske železarne, da smo osvojili enoten koncept, tako da smo bili v vseh zahtevah enotnih misli in zaključkov. Iz tega tudi jasno sledi, da so uspehi in neuspehi tudi enaki tako, da so nas iz železarn Ravne in Štore tudi obvestili da jim komisija ni priznala delovnih mest v železniškem prometu. Enotni smo tudi v nadaljnjih ukrepih, da se bomo še naprej prizadevali, da se te napake popravijo.

UREDNIŠTVO: Ali mislite, da je s tem zdaj vse rešeno za delavce, ki delajo na delovnih mestih, ki ste jih prej navedli?

ODGOVOR: Navedena mesta so povsem zakonito priznana, vendar k zapisniku še dolgujemo drugi del seznama delavcev, ki delajo oziroma so od 15. 5. 1945 delali na teh mestih. Vsako potrdilo za delavce, ki so delali na teh delovnih mestih moramo poslati z navedbo pod katero številko seznama so vpisani, v potrditev na direkcijsko skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Ljubljano, zato bomo nujno morali izdelati sezname. Izdelava teh seznamov pa je zelo zahtevna, če upoštevamo, da je v 26 letih zapustilo Železarno 30.164 delavcev in da je med zaposlenimi delavci tudi mnogo takih, ki so v prejšnjih letih delali na »benificiranih« mestih. To pomeni, da je potrebno pregledati okrog 36.000 kartotek, oziroma bi lahko rekli, da smo sedaj šele na polovici poti.

To drugo polovico poti pa nikakor ne bo mogoče preiti »komisijsko«, samo z dobro voljo posameznih članov komisije, temveč bo moral benificirani staž najti v Železarni službeno mesto — priznanje.

VPRASANJE: Kaj mislite v zvezi s pisanjem o benificirani dobi v raznih časopisih?

ODGOVOR: Vse to in še drugo s področja pokojninskega in invalidskega zavarovanja bomo obravnavali v železarni, ko bomo tolmačili osnutek zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju Slovenije in osnutek statuta skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji. S temi razpravami bomo pričeli v prihodnji številki, nato pa bosta Socialistična zveza delovnih ljudi in sindikalne organizacije organizirale javne razprave. Od sodelovanja in mnenj zavarovancev je odvisno kako bo izoblikovan zakon in statut.

Tovarišu Zdravku Pogačniku hvala za odgovore.

Solidarnost velika moralna kvaliteta socialistične družbe

Prejšnji mesec so bila v štirih pomurskih občinah — Murska Sobota, Lendava, Ljutomer, Gornja Radona — pod vođo mnoga središča in naselja, kjer je razdiralna vodna stihija poškodovala vrsto industrijskih objektov, hiš, ulic, cest in drugih komunalnih naprav, uničevala polja in nasade in zamočvirila nad 40 tisoč hektarov kmetijskih površin. Ljudje Pomurja so se z vsemi sredstvi upirali tej slepi vodni sili, da bi pred njo obvarovali, kar se največ da. Brez te upornosti prebivalstva Pomurja, da ohranjajo pred stihijo njihove dolgoletne napore in prizadevanja, da se njihovo območje kar najbolj vsestransko razvije, bi bila že itak katastrofalna škoda še obširnejša. Še v času deževja, ko smo poslušali vesti o ogroženosti Pomurja in takih posledic nismo predvidevali, so naši delovni ljudje širom domovine izražali zaskrbljenost in prizadeto spreminjali dogodke v tem delu naše domovine. Posledice pa so žal katastrofalne, in bi jih prebivalci Pomurja, brez širše družbene pomoči, morali odstranjevati oziroma popravljati leta in leta.

Toda tako kot že mnogokrat po osvoboditvi, kakor v naprednem delavskem gibanju med obema vojnama, so slovenski delavci in delovni kolektivi znova dokazali izredno solidarnost in humanizem. Prav oni so tudi to pot izli pobudo za solidarnostne akcije za pomoč poplavljenim območjem Pomurja. Delavski razred in delovni ljudje se vse bolj zavedajo, da je potrebno ta začela ohranjati in negovati, ne samo takrat kadar gre za njega samega, temveč tudi takrat kadar gre za njegovega delovnega tovariša, za slehernega delavca in delovnega človeka v socialistični družbi. Kajti zavedajo se, da take in podobne nesreče ne prizanašajo nikomur in nikjer in da lahko vsak trenutek doletijo vsakogar izmed nas. Dobro vedo tudi, da je tako katastrofalne posledice mogoče ublažiti in popraviti le s široko solidarnostno in humano akcijo v kateri sodelujejo čimveč delovnih ljudi. Zavedajo se, da predlagani prispevek dva odstotka od čistega osebnega dohodka ne prizadene osebnega standarda, da pa v masovni solidarnostni akciji delovnih ljudi Slovenije ogromno pomeni prizadetemu ljudstvu v Pomurju.

V teh dneh, ko se naše delovne skupine odločajo o svojem prispevku pomurskim občinam, hkrati potrjujejo svojo zavest solidarnosti in humanizma ter zavest življenjske povezanosti s svojimi delovnimi tovariši, kmetovalci in vsem prebivalstvom prizadetega Pomurja.

DEŽURNA SLUŽBA

	Telefon v pisarni	doma
SOBOTA, 26. avgusta:		
dipl. inž. Sašo KAVČIČ, hladna valj.	524	81826
NEDELJA, 27. avgusta:		
dipl. inž. Karel RAVNIK, elektrojeklarna	433	81411
PONEDELJEK, 28. avgusta:		
dipl. inž. Miroslav NOČ, vzdrževanje	873	754
TOREK, 29. avgusta:		
Teodor OKROŽNIK, gradb. vzdrž.	577	81327
SREDA, 30. avgusta:		
dipl. inž. Alojz KALAN, SM jeklarna	360	81726
ČETRTEK, 31. avgusta:		
dipl. inž. Stanislav ČOP, talilnice	328	76538
PETEK, 1. septembra:		
dipl. inž. Franc GASAR, stroj. vzdrž.	954	81604

Dežurna služba traja od datuma nastopa od 7. ure do naslednjega dne do 7. ure. Kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma kličite glavnega vratarja na telefon 410. Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razpisnih deskah pri vseh vratarjih.

Tajništvo tehnične in proizvodnega direktorja

Jubilanti 50 - letniki

V septembru bodo praznovali 50 let svojega življenja naslednji naši sodelavci: Hinko SVETE, elektrodni obrat — 1. septembra, Franc MARKELJ, valjarne profilov — 9. septembra, Mato UKALOVIČ, splošni sektor — 11. septembra, Jože KRALJ, žičarna — 14. septembra, Matevž BOGATAJ, strojne delavnice — 16. septembra, dipl. inž. Janko PERNE, valjarna Bela — 16. septembra, Franc MUNDA, valjarna žice — 21. septembra, Angel ČUFAR, martinarna — 22. septembra in Rado LAVSEGAR, finančno računovodski sektor — 29. septembra.

Vsem jubilentom naše iskrene čestitke!

Gasilska razstava ob delovnem jubileju

Poklicna gasilska in reševalna četa v Železarni praznuje letos 90-letnico obstoja in delovanja. V okviru praznovanja gasilci prirejajo tudi razstavo, ki jo bodo odprli v soboto, 2. septembra, v gasilskem domu na Senožetih.

Poveljnik poklicne gasilske in reševalne čete tov. Bahun nam je povedal, da razstavo prirejajo z namenom, da bi našo mladino in tudi druge občane seznanili z napravami in pripomočki, ki jih potrebujejo pri gašenju požarov. Večjim skupinam, ki si bodo

v dneh od 2. do 10. septembra ogledale razstavo, bodo v učilnici povedali več o napravah s katerimi razpolagajo in tudi praktično pokazali kako je treba upravljati z orodjem, ročnimi gasilskimi aparati itd. Zato so toliko bolj zaželeni na razstavi obiskovalci iz naših šol in podjetij, kajti na razstavi bo dan velik poudarek preventivi in uporabi gasilskih aparatov, ki jih že imajo v podjetjih.

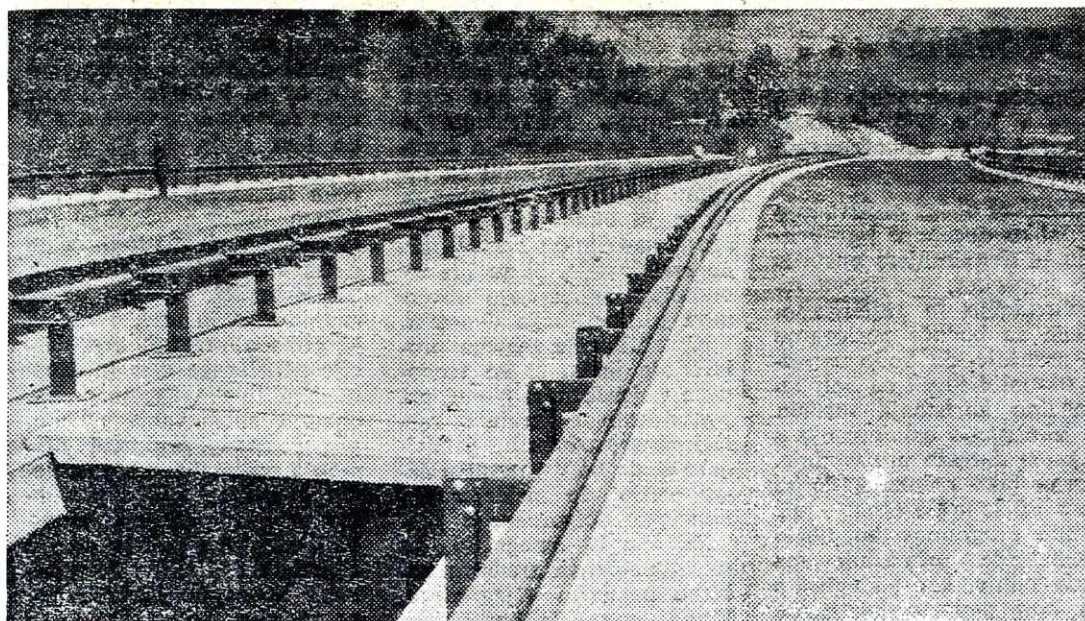
Gasilci pričakujejo v dneve ko bo odprta razstava v Gasilskem domu na Senožetih, tudi člane gasilskih društev iz naše, radovljiške in drugih občin. Tudi za njih bo ogled razstave poučen in zanimiv in ne bo jim žal časa, ki ga bodo namenili ogledu letošnje razstave.

Na razstavo, ki jo gasilci prirejajo v jubilejnem letu, bi radi opozorili še sindikalne odbore v tovarni, ki naj bi po možnosti organizirali skupinski ogled razstave. Vabilo za ogled letošnje razstave je namenjeno tudi vodstvenemu kadru naše Železarnice, ki je vse premoale seznanjeno s problematiko in delovanjem naše poklicne gasilske in reševalne čete ter z napravami, ki jih imajo v gasilskem domu in so namenjene za gašenje požarov.

Železarski globus

AVSTRIJA. Pred kratkim so se po precej razburjivi razpravi združile štiri avstrijske železarne VÖEST, Alpine Montangersrlschaft, Böhler in Schöller-Bleckmann. Skupaj bo v združenem podjetju 76.000 zaposlenih, od tega 58.000 direktno v železarnstvu. Že sedaj so ugotovili, da je število zaposlenih preveliko in ga bo treba že v bližnji prihodnosti znižati.

ZVEZNA REPUBLIKA NEMCIJA — Podjetje DEMAG AG je dobilo iz železarnice Peine — Salzgitter naročilo za dobavo naprave za kontinuirno vlivanje bram dimenzij 900 × 2100 mm do 195 × 210 mm. Imela bo letno zmogljivost 1 milij. ton ter bo pričela obratovati ob koncu leta 1973.

Cestni odbojniki — proizvod naše železarne na novi avtocesti Vrhnika—Postojna

Strojni vzdrževalci med najboljšimi

(Nadaljevanje s 1. str.)

izboljšave, ki prinašajo našemu kolektivu velike koristi in prihranke. V letošnjem letu je komisija odobrila, priznala in izplačala že 6.954,00 din odškodnin.

Na zadnji, sedmi ali letošnji četrti seji za racionalizacijo in novatorstvo pri svetu DE vzdrževanja, dne 21. t. m. so člani komisije na osnovi prijav, ocen, mnenj in priporočil pristojnih poročevalcev, strokovnjakov in izvedencev obravnavali pet v zadnjem času koristno izvedenih tehničnih izboljšav. Uspešnim avtorjem so na osnovi prikazanih, overovljenih in potrjenih izračunov knjigovodskih, računovodskih in ekonomskih služb, priznali in odobrili štiri spodbudne odškodnine v višini 3.040,00 din.

Avtorjema izboljševalnega predloga št. 2040, »Nov ustrezen material Č 60 za kladiva za udarni granulator v kamnolomu za potrebe talilnice STANETU TORKARJU in IVANU BUCKU je bila za prihranek 320.000 din priznana enkratna skupna odškodnina v višini 1.140 din. Avtorjema je po večletnem proučevanju kvalitete glav kladiv granulatorja uspelo najti ustrezen material in termično obdelavo. Delavci v kamnolomu in strojni vzdrževalci so imeli nenehno velike težave s popravili granulatorja. Za nemoteno delo granulatorja v kamnolomu so vzdrževalci iskali pomoči pri vseh mogočih strokovnjakih, v železarni Ravne, RO in drugje. Avtorja sta z novim ustrežnejšim in termično obdelanim materialom znatno povečala življenjsko dobo glav udarnih granulatorjev in odstranila stalna in nenehna popravila ter zastoje pri proizvodnji granulata. Nova izvedba glav udarnega granulatorja odlično nadomešča vse dosedanje izvedbe tudi one izdelane iz Mn jekla, ki so bile mnogo dražje od sedanjih izvedb. Zato so bili člani komisije enotnega mnenja, da sta avtorja tehnične izboljšave upravičena do spodbudne odškodnine,

katero si bosta delila 50:50 %.

Strugar specialist iz obrata strojnega vzdrževanja, hidravlika in pnevmatika VIKTOR ŽAN je prijavil v oceno originalno izboljšavo št. 2053 »Izdelava tesnil vseh mogočih dimenzij iz vulkolana«.

Vsa mogoča tesnila za cilindre, ventile, krmilne bloke, bate in druge hidropnevmatske naprave, katerih je v modernem obratovanju tudi v naši železarni vedno več, smo morali vse do sedaj z daljšimi dobavnimi roki upoštevati za drag denar, devize iz inozemstva. Naše dostrajane hidropnevmatske naprave so predstavljale vedno večji problem za nemoteno obratovanje, brez okvar in zastojev. Vzdrževalci hidropnevmatskih naprav so bili postavljeni pred težak problem, izdelati tesnila iz domačega materiala, ki se da stružiti, rezkati ali skoblati. Končno so ugotovili, da bi za te potrebe najbolj ustrežal kvaliteten material vulkolana trdote 60 Sh. Obdelava tega materiala na potrebne dimenzije pa je izredno težka in zahtevna. Avtor tehnične izboljšave Viktor Žan je somoiniciativno in prizadevno iskal način obdelave vulkolana. Strugarju, specialistu je uspelo izdelati poseben nož s katerim na stružnici izdeluje tesnila vseh mogočih dimenzij.

V zadnjem času se tehnična izboljšava, nova tehnologija precizne obdelave vulkolana za vse mogoče oblike tesnil vedno bolj uporablja in bomo v inozemstvu nabavljena tesnila za ventile, cilindre, krmilne bloke in bate ter vse druge hidropnevmatske naprave črtali iz deviznih naročil. Avtor je s svojim originalnim načinom obdelave tesnil iz vulkolana omogočil nemoteno in ceneno obratovanje vseh hidropnevmatskih naprav. Avtorju so člani komisije priznali in odobrili izplačilo enkratne odškodnine v višini 1000 din.

Vodja žerjavnega oddelka JANEZ FALETIČ, je s svojim obratnim žerjavnim tehnikom BOŽIDARJEM PRISTAVCEM izvedel in prijavil

v oceno tehnično izboljšavo št. 2060 »Nov način hitrejšega in cenejšega, ter točnejšega periodičnega pregleda 270 žerjavov s walki-talki primom, prejemnim radio oddajnikom. Predlog predstavlja vsekakor ceneno in originalno organizacijsko novost, ki omogoča cenejši in točnejši periodični pregled in popravilo vseh žerjavov v Železarni. Avtorjema so člani komisije na osnovi mnenj in ocen strojnih vzdrževalcev priznali enkratno odškodnino v višini 409,00 din.

Izboljševalni predlog št. 2062 »Nov način montaže elektro magnetne lamelne VEDA zavore na vitle sistema »križnik« na Demag žerjavih«, je izvedel in prijavil v oceno strojni ključavničar KAREL KOBLEK iz žerjavnega oddelka. Izboljšava je vsehsplošno uporabna in sprošča obremenitev vzdrževalcev. Člani komisije so avtorju priznali odškodnino v višini 500,00 din.

Tehnično izboljšavo št. 2050, ki sta jo izvedla in prijavila v oceno JANEZ VILMAN in MARJAN GASPERIN iz oddelka RTA, nakazuje polnenje kalibriranih plinov za potrebe umerjanja analizatorjev v kisikarni Sava. Avtorja sta izdelala točen opis tehnološkega postopka, navodila za polnenje šestih kalibriranih plinov z vsemi potrebnimi parametri (pritiski, teže, itd.).

Polnenje oziroma izdelava kalibriranih plinov za potrebe nemotene obratovanja analizatorjev ima brez dvoma velik ekonomski pomen, če upoštevamo visoko, devizno nabavno ceno, ki smo jo morali plačevati do sedaj za kalibrirane pline. Prihranki in koristi, ki izvirajo iz te novosti in osamosvojitve presega deset milijonov din. Člani komisije so bili enotnega mnenja, da se ta tehnična izboljšava odstopi v dohodka oceno in točen izračun prihrankov in koristi ter v spodbudno nagraditev odboru za izume in racionalizacije pri DS Železarne.

Črna metalurgija v družbenem ...

(Nadalj. s 1. str.)

nosti, kakor tudi izvoza in uvoza;

— neizdelanost in nezadostna povezanost gospodarskega sistema in ekonomske politike za optimalizacijo dohodka;

— nizka akumulativnost v gospodarstvu, kot posledica neracionalnega investiranja skoraj daljše obdobje;

— zmanjšana konkurenčna sposobnost gospodarstva v odnosu na razvite države zaradi nižjega nivoja tehnike, tehnologije, produktivnosti dela in organizacije ter v zvezi s tem visoki stroški proizvodnje. To zahteva ogromne napore za intenzivnejše vključevanje v mednarodno zamenjavo in delitev dela;

— kadri so tudi naprej faktor, ki limitira razvoj, ne samo zaradi viškov v obstoječi

zaposlenosti, temveč zaradi obstoječega sistema izobraževanja, delovnih odnosov in drugih institucionalnih rešitev, ki ne zagotavljajo hitro prilagajevanje delovnih ljudi spremembam, ki jih zahteva sodobno gospodarstvo v pogledu bolj intenzivnega vključevanja dosežkov znanosti in tehnike;

— življenjski standard prebivalstva je obremenjen s problemi neopravičenih razlik v dohodkih posameznih kategorij zaradi nedograjenosti gospodarskega sistema;

— na nerazvitih področjih je nedograjena groba infrastruktura; nerazvita je materialna osnova družbenega standarda, prisotna je velika nezaposlenost itd.

Upošteva se te probleme, je predvideni razvoj, ob splošnem naporu za stabilizacijo, usmerjen k njihovem reševanju.

Domača proizvodnja jekla mora v letu 1975 pokrivati najmanj 70% domačega povpraševanja.

Ocenjeni obseg proizvodnje se lahko doseže z izgotovitvijo in aktiviranjem obstoječih kapacitet, z njihovo rekonstrukcijo in razširitvijo. Glede na bodoče poslovanje se ocenjuje, da bodo ustrezni ukrepi delovali na bolj racionalno koriščenje surovin in izboljšanje oskrbovanja s koksom domače proizvodnje. Ravno tako računajo, da se bo z boljšo usklajenostjo razvojnih programov zmanjšalo zaostajanje primarnih faz proizvodnje, kar bo vplivalo na bolj popolno koriščenje kapacitet v celoti in zmanjšanje pritiska na plačilno bilanco zaradi uvoza polproizvodov.

Financiranje izgradnje kapacitet v tej panogi izhaja iz splošnih odredb o razširjeni reprodukciji. Po predvidenih rešitvah in skladno z novo vlogo in pristojnostjo federacije, se leta ne pojavlja kot direktni vir sredstev za razširjeno reprodukcijo. Medtem pa se predvideva, da bo federacija na osnovi usklajenih stališč z republikami in pokrajinami, posredno vplivala na politiko razširjene reprodukcije. To v prvi vrsti s sistemskimi rešitvami in ukrepi ekonomske politike na področju monetarnega sistema in emisije denarja, deviznega sistema, zunanjetrgovinskega prometa in kreditnih odnosov z inozemstvom, na področju carinske in izven-carinske zaščite, družbene kontrole cen proizvodov in uslug in drugo. Ravno tako se predvideva, da bo federacija dajala jamstva za kredite Mednarodne banke za obnovo in razvoj, kakor za druge meddržavne kredite v kolikor se koristijo v duhu in prioriteti razvojne politike družbenega načrta.

Pomembna vloga v delovanju na razširjeno reprodukcijo po konceptu družbenega načrta pripada družbenopolitičnim skupnostim: republikam, pokrajinam in občinam. Te lahko usmerjajo proces razširjene reprodukcije s svojo selektivno politiko, politiko cen in uslug iz svoje pristojnosti; diferenciacijo obdavčenja in prispevkov po dejavnostih, s sistemom kompenzacije, pa tudi z namensko usmeritvijo dela sredstev iz proračuna. V tem smislu se bodo lahko s pomočjo beneficiranih obresti lahko prelivala sredstva po regijah in panogah. S koncepcijo družbenega načrta je dana možnost, da republike lahko mobilizirajo dopolnilna sredstva za financiranje določenih, nujnih razvojnih projektov, kamor nedvomno sodi tudi črna metalurgija, z razpisovanjem prostovoljnih posojil, usmerjanjem hranilnih vlog prebivalcev, kakor z obveznim združevanjem teh sredstev.

V družbenem planu se predvidevajo tudi določene

olajšave pri izgradnji nekaterih dejavnosti, ki so skupna osnova razvojne politike, med katerimi je tudi črna metalurgija. Predvideno je namreč, če se dosežejo dogovori med republikami na nivoju federacije o tehnološkem in ekonomskem konceptu nadaljnjega razvoja črne metalurgije, bi se pri investicijah znižal nivo obveznega garancijskega depozita.

Kvantifikacije razvoja proizvodnje jekla, ki so vsebovane v družbenem planu, pri predvidenih rešitvah o razširjeni reprodukciji, predvidevajo, da bo v vmesnem času prišlo do usklajevanja koncepta dolgoročnega razvoja, kar bi omogočilo, da se razpoložljiva sredstva načrtno usmerijo v izgradnjo, ki bo omogočila kar najpopolnejše aktiviranje že izvršenih vlaganj v duhu ekonomskih racionalnih postavk.

Med ostalim obstojijo določene težave pri usklajevanju enotnega koncepta dolgo-

ročnega razvoja črne metalurgije med odločilnimi družbenimi dejavniki. S pomočjo »Osnov za politiko dolgoročnega razvoja črne metalurgije do leta 1985«, ki ga je izdelala posebna komisija zveznega izvršnega sveta, je dosežena prilična stopnja soglasnosti vseh republik (z ne povsem usklajenim stališčem SR Hrvaške). Medtem pa se čas odmika in brez ukrepov, ki bodo obvezovali organizacije združenega dela in družbenopolitične skupnosti na obvezno spoštovanje usklajenih postavk, praktični pristop k optimalizaciji obstoječih kapacitet, kakor projektov o novogradnjah, vedno bolj oddaljuje rešitve od racionalnih s stališča integralnega koncepta. Navzoča je potencialna nevarnost, da se zapirajo kapacitete v regije, kar lahko pripelje do dupljanja ali večje odvisnosti od uvoza surovin in polfabrikatov.

(Se nadaljuje)

Bistvene komponente razvojne politike družbenega plana

poprečna stopnja za obdobje 1971—1975

družbeni proizvod skupnega gospodarstva	okrog 7,5
produktivnost dela v družb. sekt. gosp.	" 5,0
bruto gospodarske investicije (v osnovna in obratna sredstva)	" 7,0
življenjski standard	" 7,0
izvoz blaga in uslug	" 12,0
uvoz blaga in uslug	" 10,0

Ocenjuje se, da se v tako odmerjenem razvoju pokrivajo tudi rezerve za hitrejšo rast gospodarstva. Namreč ocenjuje se, če bi se med uresničevanjem načrta hitro dosegla ustrezna stabilnost na domačem trgu in izboljšalo stanje plačilne bilance, da bi lahko družbeni proizvod hitreje naraščal in da bi bilo zaposlovanje intenzivnejše z boljšim izkoriščanjem kapacitet in z boljšo organizacijo dela in poslovanja. Resnica je, da je povečanje proizvodnje po planu odvisno v prvi vrsti od povečane proizvodnje električne energije (in izgradnje prenosne mreže), kakor tudi od povečanja proizvodnje surovin in reprodukcijskega materiala, kjer ima pomembno mesto jeklo.

Tu so težnje za odstranjevanje težav v družbeni reprodukciji, ki se jih lahko doseže s krepitvijo energetske, surovinskih gospodarskih dejavnosti, potem grupacij, ki so se afirmirale v izvozu ali ki na ekonomsko racionalnih osnovah prispevajo k zmanjšanju uvoza (barvna in črna metalurgija, bazična kemija, gradbeni material idr.).

Predpostavke o zmanjševanju deficita v plačilni bilanci, kakor tudi v vzpostavljanju boljšega ravnotežja med ponudbo in povpraševanjem na tržišču, zahtevajo določene spremembe v strukturi industrijske proizvodnje. Kvantifikacije teh sprememb so v srednjeročnem načrtu postavljene v naslednjih odnosih:

poprečna stopnja rasti za obdobje 1971—1975

Industrija in rudarstvo	8,0
— energetika	8,9
— osnovne kovine	11,2
— oprema	8,5
— nekovine in gradbeni material	9,0
— kemična industrija	12,0
— ostala predelovalna industrija	5,5

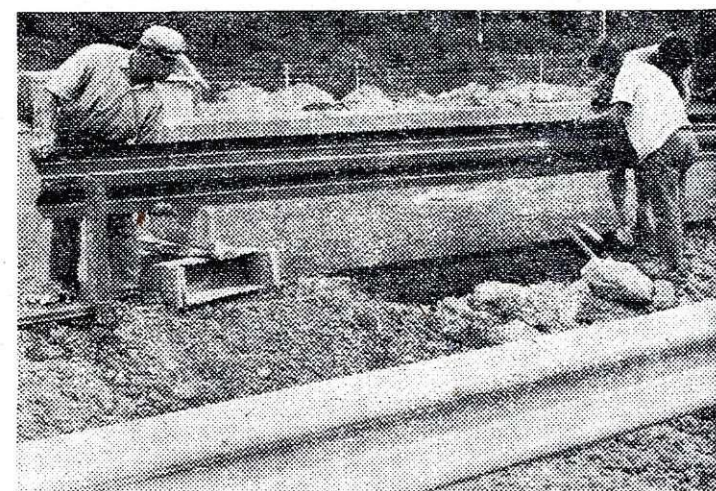
Tudi investicijska politika je usmerjena na tako proizvodno orientacijo. Organizacije združenega dela, kot rosilke investicijskih odločitev, se bodo usmerjale s številnimi sistemskimi ukrepi v pristojnosti federacije in ostalih družbenopolitičnih skupnosti k ustreznemu ponašanju. Že

je namreč jasno, da bo ostvarjanje take investicijske politike oteženo z ozirom na preširok obseg že začete investicijske izgradnje, napore za zmanjševanje nelikvidnosti, potrebna sredstva za saniranje izgub in prezadolženost gospodarstva.

Črna metalurgija v družbenem planu gospodarskega razvoja

V okviru razvoja proizvodnje pomembnejših surovin, družbeni plan predvideva v letu 1975 naslednjo proizvodnjo jekla:

	v milij. tonah
jeklo	4,5—5,0
jekleni izdelki	3,4—3,7

Delavci pri montaži cestnih odbojnikov izdelanih v naši železarni na avtocesti Vrhnika—Postojna

Nadaljnji razvoj proizvodnje surovega jekla do leta 1985

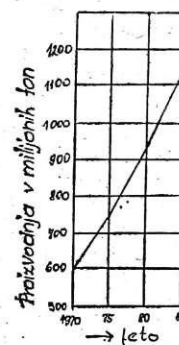
Mednarodni železarski inštitut (IISI) v Bruslju je pred kratkim izdelal obsežno študijo imenovano »Projekcija 85«. Namen študije je bil, podati oceno predvidene svetovne porabe in proizvodnje surovega jekla do leta 1985.

Na podlagi podatkov so strokovnjaki, ki so študijo izdelali predvideli, da bo proizvodnja surovega jekla naraščala poprečno letno za okoli 4,5%, kljub počasnejšemu poprečnemu rastu proizvodnje v preteklem obdobju 1955—1970. Kako predvidevajo rast proizvodnje v milijonih

ton je prikazano na diagramu.

Vendar rast proizvodnje železarske industrije ne bo povsod enaka. V zahodnoevropskih državah in ZDA pričakujejo manjši porast proizvodnje kot je povprečje in sicer samo 3,6%. V socialističnih državah Evrope, vključno s Sovjetsko zvezo in v državah daljnega vzhoda z Japonsko, predvidevajo povečanje md 5,4 in 6,2%. Največji porast s 7% je predviden za nekatere nerazvite države. Med te računajo kot najmočnejšega predstavnika LR Kitajsko.

Celotno študijo so izdelali na osnovi podrobnih raziskav na 16 deljenih področjih sveta. Obdelali so naslednja zemljepisna področja: ZDA, Kanado, Latinsko Ameriko, Oceanijo, Evropsko gospodarsko skupnost, Veliko Britanijo, ostale zahodnoevropske države, Sovjetsko zvezo, evropske socialistične države, Indijo, LR Kitajsko in LR Korejo, ostalo Azijo, Južno Afriko, ostale afriške države in Srednji Vzhod.

Samoupravni organi v preteklem tednu

29. seja odbora za dohodek in nagrajevanje

Predsednik odbor za dohodek in nagrajevanje Ludvik Kežar je sklical 23. seja odbora v četrtek, 17. avgusta 1972 in za dnevni red predlagal obravnavo vprašanja prekinitve dela v elektrodnom obratu. Po temeljiti obravnavi vzrokov za prekinitve in dogodkov v elektrodnom obratu so sprejeli vrsto sklepov, ki jih povzemamo v celoti, da bi tako seznanili celotno delovno skupnost Železarn. Sprejeli so tele sklepe:

1. Postopek in način prekinitve dela grupe delavcev v elektrodnom obratu ni bil v skladu s statutom in drugimi samoupravnimi akti, ki smo jih v Železarni sprejeli na osnovi samoupravnega dogovarjanja in na najbolj demokratičen način. Zato odbor postopek grupe delavcev v tem obratu ostro obsoja.

2. Odbor je v preteklem obdobju mesečno spremljal osebne dohodke s posebno pozornostjo na elektrodni obrat in v skladu s stanjem celotne Železarn urejal razmerja, ki so za posamezni mesec bila v skladu z dosežki proizvodnje. Zato vztraja pri že sprejetih sklepih, ker jih smatra za sistemsko rešitev zlasti pa sklep, ki ga je sprejel, da se vse kategorije s 1. avgustom letos povečajo za 0,20 din na uro, kar je v prid nižjim kategorijam ter sklep, da se glede na pravočasno reševanje realnega vrednotenja delovnih mest v elektrodnom obratu pospeši delo in do seje odbora, ki bo 8. septembra predloži konkretno rešitev. Za to delo sta zadolžena sektor za ekonomiko in organizacijo ter obratovodstvo elektrodnega obrata.

3. Odbor ne prizna kakršnegakoli denarnega dodatka za mesec julij v primerjavi z junijem, ker smatra, da sta našeta sklepa sistemsko rešitev in tudi rešitev osebnih dohodkov za elektrodni obrat, pa tudi zato ne, ker je bilo v juliju v podobnem položaju kot elektrodni

obrat, še devet obratov Železarn.

4. Odbor predlaga delavskemu svetu Železarn spoštovanje samoupravnih aktov, zlasti statuta, ki obravnava postopek ob prekinitvi dela.

5. Komisija za kategorizacijo delovnih mest naj čimprej sklepa o predlogu sprememb obračunskih postavk za predlagana delovna mesta v elektrodnom obratu, pri čem

mer naj njeni sklepi veljajo od 1. julija 1972.

6. Poročilo odbora za dohodek in nagrajevanje, beleška sestanka odgovornih delavcev v času prekinitve in sklepi komisije za kategorizacijo se posredujejo elektrodnomu obratu z nalogo, da se raztolmačijo delovnim skupinam.

7. Odbor smatra, da je treba ugotoviti povzročitelje in krivdo za prekinitve dela in proti njim ukrepati po določilih naših internih predpisov, v nobenem primeru pa ne plačati ur delavcem, ki so v prekinitvi sodelovali in jih niso opravili. Odbor bo ob analizi ugotovitve kršitve upošteval vse sankcije, o čemer bo poročal na seji delavskega sveta Železarn.

Seja komisije za samoupravljanje

V torek popoldne se je sestala komisija za samoupravljanje pri TO OO sindikata Železarn. Predsednik komisije Anton Zupan, nam je o torkovi seji posredoval naslednjo informacijo:

Komisija je na seji obravnavala razumljiv in kvalitetni odgovor pravne službe o odgovornosti glede nesklada delovne skupine.

Kadar je obravnavana sprememba ali nov splošni akt, se je po statutu dolžna sestati sleherna delovna skupina. Sicer je odgovorni za sklic kršil delovno disciplino.

Ob spremembi sistema delitve osebnega dohodka se ni sestalo okrog 20% delovnih skupin, kljub dobri informaciji.

Komisija smatra to vprašanje kot osnovno, saj prizadene vse zaposlene v tovarni. Za člane delovnih skupin je sestajanje in direktno informiranje temeljna pravica, za

vodje delovnih skupin pa službena dolžnost.

Komisija za samoupravljanje pri TO OO sindikata Železarn bo zato iskala ustrezne strokovne in pravne podatke in o tem informirala TO OO sindikata Železarn, ki naj zavzame politično stališče in ga posreduje delavskemu svetu.

Na torkovi seji je komisija za samoupravljanje razpravljala tudi o nedavnih prekinitvi dela v elektrodnom obratu. Treba je preveriti, če so bili v tem primeru v statutu Železarn predpisani pogoji izpolnjeni. Če niso bili izpolnjeni, je treba ustrezno ukrepati, v kolikor pa so bili pogoji izpolnjeni, je treba predvideti preventivne ukrepe, preden pride do zaostritve in morebitne škode.

Ob koncu seje je sledila še informacija o pripravah za ustanovitev temeljnih organizacij združenega dela v tovarni.

36. seja odbora za plan in finance

Na 36. seji odbora za plan in finance, ki jo predsednik odbora sklical v četrtek, 17. avgusta, so obravnavali pregled sklepov zadnje seje odbora, poročilo direktorja za proizvodnjo o proizvodnji v juliju in o uspehih proizvodnje v I. dekadi avgusta.

Ugotovili so, da so sklepi izvršeni, tudi tisti, s katerim se zahteva od tehničnega in proizvodnega sektorja normalizacija proizvodnje in zmanjšanje zastojev v valjarni žice na Beli. Dva sektorja, vsak za sebe sta obravnavala s prizadetimi to problematiko, pa tudi delovne skupine so to obravnavale in si zadale nalogo, da bodo zboljšali proizvodnjo, kolikor jim bo le dopuščala velika odsotnost z dela.

Pri proizvodnji v juliju, ki je bila dosežena skupna 91,6%, blagovna 100,9%, tako so ugotovili na seji iz poročila direktorja za proizvodnjo, so bile težave, ki so povzročile, da program ni bil

v celoti izpolnjen in sicer le bolj začasnega značaja kot so: mrzli hod na plavžu, okvara kisikarne, ki je vplivala na proizvodnjo jeklarn, povečani zastoji na bluminu in v valjarni žice, okvara žičarskega stroja v žičarni itn.

Proizvodnja v I. dekadi avgusta pa ne poteka zadovoljivo, kot vzrok se navaja velika odsotnost zaradi dopustov, težko delo zaradi velike vročine, zlasti v vročih obratih in izčrpane zaloge medfaznih proizvodov. Skupna proizvodnja je itak manjšega programa je bila izpolnjena 87%, blagovna je 69,3%, odpravljeno pa je bilo 72% programiranega blaga.

Seja komisije za športno rekreacijo

V petek, 18. avgusta, je bila v sejni sobi delavskega doma pri Jelenu osma redna seja komisije za športno rekreacijo pri TO OO sindikata Železarn.

Člani komisije so razpravljali o pripravah na letošnje metalurške športne igre ZPSŽ, ki bodo 16. septembra na Jesenicah. To so po vrstnem redu že devete športne igre slovenskih železarjev.

Na seji so imenovali osemčlanski odbor, ki mu predseduje Slavan Berlišk, njegov namestnik je Pavel Lotrič, tehnični vodja pa Janez Jenko.

V okviru devetih letnih metalurških športnih iger bodo tekmovali atleti, košarkarji in odbojkarji ter strelci z malokalibrsko puško, nogometaši (moški nad 30 let) in ženske v kegljanju na asfaltu.

Solidarnostna akcija za pomoč Pomurju

V zadnji številki Železarnja smo objavili poziv za izvedbo solidarnostne akcije za pomoč Pomurju, ki je ob zadnjih poplavih utrpelo veliko materialno škodo. V našem kolektivu vlada za solidarnostno akcijo precejšnje zanimanje in je bil predlog solidarnostne akcije tudi na dnevnem redu včerajšnje seje predsedstva TO OO sindikata Železarn, komiteja ZK in predsedstva ZM Železarn. O izvedbi solidarnostne akcije za pomoč Pomurju pa bodo razpravljali prihodnji tork na sestanku vseh pred-

sednikov sindikalnih odborov, sekretarjev oddelkov ZK in predsednikov mladinskih aktivov ZM.

Dnevni red včerajšnje seje predsedstva TO OO sindikata Železarn je poleg že omenjenih informacij o izvedbi solidarnostne akcije za pomoč Pomurju, vseboval še dve drugi informaciji.

Tako je bila na dnevnem redu informacija o finančni udeležbi za pridobivanje stanovanske pravice in o nedavnih prekinitvi dela v elektrodnom obratu.

Sestanki delovnih skupin

26. 7. — VEN — LEBAN — VEN BELA — Vodja delovne skupine je obrazložil nov sistem nagrajevanja in vzroke, ki so narekovali, da smo sedanji sistem nagrajevanja zamenjali z novim. Dalj časa so se zadržali pri obratni problematiki in poudarjali, da je treba vsa popravila na elektro napravah izvajati v breznapetostnem stanju. Najprej se je treba prepričati, če je naprava resnično odklopljena. Samo tako lahko odpravijo oziroma preprečijo nesrečo, ki jo povzroči električni tok.

27. 7. — VEN — ARIH — VEN BELA — Razen o nagrajevanju so razpravljali o problemih njihovega obrata. Stiritonski žerjav v valjarni žice je v takšnem stanju, da bi morali opraviti daljši remont. Z ostrejšimi ukrepi naj bi izboljšali tudi delovno disciplino. Glede varstva pri delu je bilo rečeno, da tega na račun zmanjšanja zastojev ne bi smeli zanemarjati.

28. 7. — VEN — LOVSE — VEN BELA — Bistvenih pripomb k novemu sistemu nagrajevanja

niso imeli. Menijo, da je nov način nagrajevanja boljši od sedanjega. Pospešiti bo treba nabavo snemalnih naprav, ki jih nimajo. Obratovodstvu VEN predlagajo naj izdelajo predpise oziroma navodila za žerjavovodje glede pregleda in čiščenja ščetk in za ostala dela, ki jih mora opraviti žerjavovodja. Tudi rezervni pokrov za globinske peči naj se mehansko in električno uredi za obratovanje. Govorili so še o težavah, ki nastajajo ob raznih manipulacijah v transformatorskih postajah. Menijo, da manipulacije na relaciji elektrika—stikalničar večkrat niso točno dogovorjene, včasih so nejasne, kar lahko povzroči nesrečo oziroma daljši izpad električne energije.

7. 8. — RTA — STARE — ELEKTROZVEZE — Naraščajoči telefonski in teleks promet se je še poslabšal s prekomerno zasedbo poštnih kapacitet na vseh relacijah. To je povedal tudi tov. Jelen iz PTT. Telefonistke izjavljajo, da je delo pod takšnimi pogoji nevzdržno. Vsa dosedanja priza-

devanja, da bi vsaj 4. skupino povečali, so bila neuspešna. Omenjena problematika je bila posredovana že na treh sestankih delovnih skupin. V kolikor se stanje ne bo izboljšalo, bodo telefonistke primorane iskati službo drugje in pripominjajo, da je treba njihovo zahtevo obravnavati. Obratovodstvu predlagajo, naj takoj vloži vlogo na komisijo za kategorizacijo, za korekturo skupine.

10. 8. — VEN — LUŽNIK, KOBLAR — VEN JAVORNIK — Na sestanku so bili prisotni tudi: obratovodja, vodja oddelka in asistent. Predlagano je bilo, da odsotne zamenjajo tisti, ki so med tednom prosti, oziroma ne delajo v turnusu. Program dopustov in zamenjav je treba planirati za mesec naprej. V valjarnah na Javorniku je premalo elektrika in nimajo dodatnih mest, čeprav je začela z obratovanjem profilarna. Ugotavljajo, da vsi dežurni elektrika in nimajo enakih tarifnih postavk, čeprav so zaposleni na istih delovnih mestih. Ob sobotah, nedeljah in praznikih je zaposlen en sam dežurni elektrika, kar pa je premalo, in je v tem primeru kakršenkoli delovni poseg na VN napravah lahko življenjsko nevaren.

IVAN JAN

Pred 30-letnico kokrškega odreda

(Nadalj. s prejšnje številke)

Izguba komandanta Karla je bila še toliko bolj boleča, ker je bilo tedaj splošno pomanjkanje dobrega vojaškega kadra. V teh bataljonih namreč ni bilo tedaj niti enega borca več iz 1941. leta.

V nadaljevanju boja enot kokrškega odreda so bili vedno bolj pomembni drobni napadi in predvsem minerske akcije. Tako so minerci dosegli velik uspeh posebno 9. oktobra 1944. Ta večer je med Žirovnico in Javornikom zavozil na nastavljen mino vojaški transportni vlak. Večji del transporta je bil razbit in poleg velike materialne škode, so potegnili Nemci izpod ruševin 27 mrtvih. Te-

daj je bil promet ustavljen za 11 ur.

V tem mesecu je odred izvršil tudi nekaj pomembnih in uspešnih akcij v dolini Kokre.

16. oktobra je namreč skupina minercev II. bataljona na cesti, ki se vije po ozki dolini ob Kokri navzgor proti Jezerskemu, porušila železobetonski most. To je bilo med Fužinami in Kanonirjem. Tega dne so minerci pognali v zrak tudi železobetonski bunker, ki je bil namenjen za posadko ob tem mostu. Minerci so delo opravili tako temeljito, da o bunkerju ni bilo več sledu.

Ta dan je v bližini tega mostu ista skupina požgala tudi zasilni most, hkrati pa

uničila še pripravljene materiov tračnic. To je bila posledica cele vrste uspešnih minerskih akcij, ki so pretrgale promet skupno za 90 ur oziroma skoraj za štiri dni.

Enote kokrškega odreda so odhajale tudi k cesti med Kranjem in Radovljico.

Tako je skupina borcev iz štabne zaščite odreda kar dvakrat po vrsti — 21. in 23. oktobra 1944 — na tej cesti šla v napad. Najprej je napadla sovražnikov avto, pri čemer je padlo več policistov; avto pa je bil uničen. V drugi akciji pa je odredni oddelek pri Črncu napadel dva sovražnikova kamiona. Pri tem je padlo in bilo ranjenih še več policistov kakor prvič, kamiona pa so uničili.

V Kranju so 27. oktobra pokopali policiste, ki so padli 23. oktobra pri Črncu. Ko se je ta dan vračala proti Bledu njihova kolona, ki je bila na pogrebu, jo je na cesti blizu Radovljice spet pričakal oddelek I. bataljona. Ob tej priložnosti je iz dobro postavljenih zasade spet padlo in bilo ranjenih nekaj policistov in tudi dva kamiona so uničili.

V mesecu oktobru so samo minerci kokrškega odreda na železniški progi med Kranjem in Jesenicami uničili 334 me-

Kljub skrajnim naporom in varnostnim ukrepom na in ob železnici, so minerci vedno prišli do proge in do objektov, ki so jih hoteli minirati. Čeprav so pri tem veliko tvegali, med minerci ni bilo dotlej žrtev. To govori o veliki sposobnosti, spretnosti in drznosti minercev.

Ko so minerci skoraj vsak dan po skritih poteh odhajali na nevarne akcije, so pri tem opravljali tudi dolge in naporne poti izpod Stola, Begunjsčice, Storžiča in Dobrče.

Ob teh akcijah je bila še vedno zelo pomembna mobilizacija. Zato so odredne enote mobilizirale moške po vsem terenu in tam kjer je bilo le mogoče. Tako so v oktobru 1944, odredne enote nabrle 266 novincev, ki so jih v glavnem poslali prek Save v enote IX. korpusa. To ni majhna številka, če pomislimo, da bi iz teh borcev lahko formirali eden do dva partizanska bataljona.

(Se nadaljuje)

30-letnica gorenjske

Gorenjski odred je bil imenovan z imenom slovenskih partizanskih čet vseh plemen leta 1942. Do resnične ustanovitve pa mesecu juniju. Točen datum še ni ugotovljen.

Iz odredbe glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet številka 43 z dne 4. aprila 1942 je razvidno, da je bil mišljen za prvega komandanta Jože Gregorčič-Gorenjc in za prvega komisarja Ljube Kebe, Gregor Požar-Stefan. Z isto odredbo je bila imenovana prva grupa odredov, ki naj bi vključevala gorenjski, kokrški in koroški odred, oba omenjena funkcionarja pa naj bi postala komandant in komisar te grupe.

Gorenjski odred naj bi deloval na desnem bregu Save. Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet je 29. aprila 1942 dalo prvi grupi naslednje naloge:

1. Na predelih Jezersko — Ljubelj naj bi se postavile močne zasede za preprečeva-

nje pada s
jaški not 1
2. ravi n
sede prepi
za raznik
Podaj-Je
Kranj gor
3. stalim
čistilren
lijanjemš
Korinš
S akcij
grupsvobo
sko, akcij
nili drug
bi drala
Štajer, Za
niške podro
Akso b
vedker
svojočno
prepa Gor
z upoviti
renja bat
lom junij
imen Can
ko njeval
ga starjev
izvedeče
Širšobmo
Na jaišken
skemboč
akcijadi n
Save je
ljon, tabe
večkmenj
le nadroči
pokli — l
ljon, terega
tretjeta Ca
taljone v
ral polici
ljace v b
Zadra se
Meza Polc
tudi Jelovi
V čas
avgusta b
in kor go
da P. Stra
Potok oba
na jaiška
Za tne n
je zna v
vseh gor
da. Partiza
stopičeje
borce Gor
pa se edij
tudi rci iz
obmo
Vse je iz
no izotneg
osvoje čim
Gore, pri
akciječno
grupa
V okuin
odred 43, 15
tudi lever
vse Gledvo
Gorki o
jal dšeni
ta de o
akcije sov
jekte komi
čil jai vel
vražih v
stov. Zna
v boški c
bilo njih v

Slavko Tarman:

Z majhim korakom sem stopil v Pariz, V. ga skušal pogledati, videti in doživeti...

EIFFLOV STOLP — simbol Pariza je do leta 1931 veljal za najvišjo gradbeno mojstrovino na svetu. Istega leta prevzame »najvišjo« vlogo na novo pozidani newyorški nebotačnik EMPIRE STATE BUILDING z višino 484 metrov. Še vedno spada EIFFLOV STOLP (z montirano TV anteno) s svojimi 327 metri med prvih pet najvišjih mojstrov in sodobnega sveta. Gradnja tega kolosa je terjala čez 300 gradbenih ekspertov na čelu z konstruktorjem ING. EIFFLOM. V ta ogromen projekt je bila vprežena vrsta najsodobnejše mehanizacije tistega časa. Sam STOLP je projektiral domač ING. GUSTAVE EIFFEL, dela so bila zaključena med leti 1887 in 1889. Da bi dobil pravo predstavo naj omenim, da znaša bruto teža samega STOLPA 7500 ton. STOLP sestavlja nad 12.000 posameznih jeklenih elementov. Elemente med seboj povezuje nad 2.500.000 zakovic. Zaščitni premaz konstrukcije je potreben vsakih pet let, ob tem delu porabijo nad 35 ton barv!

Pri severnem vходу vstopamo v dvigala. Ta obratujejo izmenično, enkrat dvigalo severnega, drugič dvigalo južnega vhoda in tako

naprej. Vhodj so štirje. Toda gneča je pri vseh vedno enaka. Pri SEVERNEM VHODU (PILLIER NORD) ob vznožju STOLPA, stoji spomenik genialnemu graditelju — konstruktorju ING. EIFFLU. Že smo v prvem nadstropju v višini 58 m. Tu je prijetna restavracija in spominski EIFFLOV muzejček. Nešteto fotografij in skic ponazarja delo v posameznih fazah, s stene nas gleda resen obraz izrednega gradbenika. V začetku del tudi njemu ni bilo lahko, saj so pesimisti napovedovali neuspeh projektu...

V etapah dosežemo drugo — višini 115 metrov in končno še tretje nadstropje v višini 276 metrov. Toda preostane nam še manjkajočih 51 metrov, ki pa gredo na račun TV antene v konici STOLPA.

V vseh nadstropjih so trgovinice, bifeji in prodajalnice spominčkov. Ob najhujšem viharju niha TV-antena STOLPA največ za 12 cm. V jasnem dnevu sega vidljivost iz najvišjega nadstropja do 80 km daleč. Edinstven je pogled v globino in daleč naokrog. Mesto pod nami je kot na dlani. Tu pero zastane. Na tretji razgledni ploščadi srečujemo znova ljudi vseh barv

in narodnosti. Še celo naše rojake iz Trbovelj, ki so na začasnem delu v STUTTGARTU.

Razgled na SEINO, na levi strani SLAVOLOK ZMAGE, desno v ozadju bazilika SACRE COEUR. Reka SEINA je v mestu regulirana. Seka jo 33 mostov, ki so plovbi precej v napoto.

Sestop. S parka na MARSOVIH POLJIH nas pozdravlja pesem švedskih hippyjev. Mrak se nagiba v večer. Ulice in ceste so polne ljudi in vozil. Ljudje hitijo po cesti, z obrazov jim je moč razbrati zamišljenost. Veseli in žalostni. Bogati in revni. Srečni in razočarani. Hitijo in ne vidijo lepote okoli sebe. Zaustavimo se pred restavracijo CYRANO DE BERGERAC, restavracijo imenovano po glavnem junaku ROSTAN DOVE igre. Po izdatni večerji še sprehod.

PIGALLE — TRG LJUBEZNI...

Večer prižiga luči. Tam, kjer jih je največ je PIGALLE. Spomeniki vseh dob in časov so enako osvetljeni. Kako vse drugačen je PARIZ od NIZZE in CANNESA. In če zaudarja PARIZ po DIORJU, ELISABETH ARDEN in HELENI RUBINSTEIN, je

tam v NIZZI zrak nasičen z morjem, ki preživlja večino prebivalcev AZURNE OBALE.

PIGALLE... Nočni lokali se polnijo, od najrazkošnejšega MOULIN ROUGE-a do cenenega SEXY TOPLESS. V teh večernih urah ni iskanja in povpraševanja po zgodovinskih znamenitostih. Kilometer in pol dolga aleja, obdana s približno enako visokimi hišami, ki nikjer ne preraščajo čez sedmo ali osmo nadstropje. Trg in ulica sta dobila ime po francoskem arhitektu PIGALLEU. Pozabljeno je vse, kar je bilo doživete podnevi. Pozabljena je tisočletna preteklost — pozabljeno je vse. Ljudje v teh večernih urah niso več obremenjeni z mogočno pariško kulturo. Razkošno osvetljeni napisi nočnih lokalov FRENCH CANCEAN, ALHAMBRA SEXY, TROPICANA NUDE spominjajo nočnega sprehajalca, da se nahaja na eni izmed najbolj živahnih ulic — na ulici PIGALLE.

Pozabljen je dan in pred nami je noč — topla, zvezdnata, septembrska noč...

PIGALLE je ulica razkošnih nočnih lokalov, barčkov, bistrojev, razkošnih restavracij ter kavarn. Počasi se prebijamo skozi množico sprehajalcev. Vsi stopajo počasi, slovesno in zadržano ter se ogledujejo.

Trg ljubezni... Vse je na ogled: filmuzine vseh mogočih registracij, polti na obrazih in obline v svilah. In vse si velja ogledati, pravilo je, da nelepo dekle na PIGALLU nima kaj iskati. Izžvižga jo, kot igralko brez talenta. Povsod, na vsakem koraku prodajajo cvetlice, dam-

ske garderobo, porno literaturo, ameriške cigarete in vstopnice za ogled programa v nočnih lokalih. V razkošnih restavracijah sedijo tujci, za njih ni preteklosti — temveč trenutna sedanjost. PIGALLE, takšen, kakršen je zvečer, živi do zgodnjih jutranjih ur. V dopoldanskih urah je hladen, posloven. V nočnih urah pa je tu zbrano vse, kar se prodaja: od kozmetičnih lepotic do prvih še cvetočih začetnic — oboje pa preveča rafinirana sla.

JESEN V PARIZU

Poleg ljudi, ki hitijo za svojimi opravki, so tudi drugi, ki se radovedno ogledujejo okoli sebe. Vsaka hiša, vsak spomenik, celo cvetlice v parkih so zanimive. Kaj si je treba najprej ogledati? Muzeje, palače, kraljevo rezidenco Versailles, LOUVRE, SLAVOLOK ZMAGE, TRG CONCORDE, TREBUH PARIZA — LES HALLES ali nočno življenje PARIZA? Vseeno mi je! Na vsakem koraku naletiš na zanimivosti. In vse je novo, zanimivo in enkratno. Vsak dan je novo doživetje — novo odkritje. Vozimo v sončnem jutru skozi BULONJSKI GOZD. Ta leži na zahodni strani izven območja boulevardov in je eden največjih gozdov na svetu, saj ima 900 ha površine. Pravzaprav predstavlja ta zeleni kompleks pljuča PARIZA. Najlepsi del gozda je obrežje obeh jezer LAC INTERIEUR (SPODNJE JEZERO) in LAC SUPERIEUR (GORNJE JEZERO). Sprehoidimo se ob obali teh jezer. Na njih se zibljejo čolni, v ozadju trobi parnik, ki služi le kot okras, pozdravljajo nas živali v parkih.

nča skega odreda

20

n z okom glavnega povelj-
t v jih pomladanskih me-
tanov pa je prišlo šele v
ni upliven.

nje voda sovražnikovih vo-
jaški enot na Gorenjsko.

2. Tavi naj se močne za-
sede preprečevanje prevo-
za žrnjku po železnici
Podgorica-Jesenice in cesti
Kranjska gora-Jesenice.

3. Zastolimi enotami pa je
čistil teren od sedanje ita-
lijanske meje proti
Korošici in Štajerski.

S akcijo naj bi prva
grupa osvobodila vso Gorenj-
sko. Akciji naj bi priteg-
nili tudi drugo grupo, ki naj
bi delovala na meji proti
Štajeri, Zasavju ter kam-
niški področju.

Ako so bile le delno iz-
vedene, ker je okupator s
svojo močno aktivnostjo to
preprečil. Gorenjski odred je
z uspešnostjo prvega go-
renjskega bataljona pod Sto-
lom (junij 1942), ki ga je
imenoval Cankarjev in je ta-
ko njeval tradicije prve-
ga Cankarjevega bataljona,
izvedel večje število akcij na
širšem območju Gorenjske.
Na južnem in Gornjesav-
skem območju je izvajal
akcije tudi na levem bregu
Save, je Cankarjev bata-
ljon v taborišče, ki ga je
večkrat menjalo, v glavnem
le na področju Karavank. Le
pokljani — Prešernov bata-
ljon, kjer je bilo tudi
tretji Cankarjevega bata-
ljona v glavnem operir-
al v dolini Bleda, Radov-
ljace, v bohinjski dolini.
Zadržal se je menjaje na
Mežaki, Pokljuki in včasih
tudi v Belovici.

V času (junij, julij,
avgust) bila komandant
in komandir gorenjskega odre-
da P. Stražišar in Franc
Potočnik, oba znana predvoj-
na vojaška revolucionarja.

Za leto mesece leta 1942
je znana velika aktivnost
vseh gorenjskega odre-
da. Partizanske vrste je
stopnjevalo število novih
borcev Gorenjske, znatno
pa so enice okrepljene
tudi s priključitvijo iz ljubljanskega
območja.

Vse je izhajalo še ved-
no iz glavnega načrta, da se
osvoji čim večje območje
Gorenjske, pri čemer bi naj
akcije podprla druga
grupa.

V okupitve kokrškega
odreda, 1944, je operiral
tudi na levem bregu Save
vse do sedaj.

Gorenjski odred je obsto-
jal do jeseni leta 1944. Ves
ta čas je opravil številne
akcije sovražnikovih ob-
jektove komunikacije. Uni-
čil je veliko število so-
vražnih vojakov, polici-
stov, značilne so akcije
v bohinjski dolini, kjer je
bilo mnogo več mostov, na

večjih krajih porušena pro-
ga in večkrat miniran vlak.

Tudi na progi od Kranja
do Jesenic so bile številne
rušilne akcije. V Žirovnici je
bil požgan železniški most,
železniška postaja in uničeni
prostori občine.

Odred je onemogočil ob-
stoj »vermanšafta«, katerega
člani naj bi preganjali parti-
zanske enote. Večina fantov
— domačinov, je odšla z
orožjem in uniformo v par-
tizane.

Leta 1943 v mesecu maju,
pripravi in izvede gorenjski
odred pod vodstvom koman-
danta Bička in komisarja
Pemca, napad na sovražne
objekte v Bistrici v Rožu na
Koroškem. Uniči tovarno,
novo zgrajeno žago, električ-
no centralo in osvobodi več-
je število mladoletnih ruskih
internirancev. S to akcijo
utrdi odred tudi narodno-
osvobodilno gibanje na Ko-
roškem. Borci gorenjskega
odreda sestavljajo jedro pr-
vih partizanskih enot v za-
hodni Koroški.

Odločilna za povečano par-
tizansko aktivnost na Gorenj-
skem je kapitulacija Italije.
Čeprav na Gorenjskem ni bi-
lo Italijanov, pa je njihov
zlom bistveno vplival na
dvig politične zavesti prebi-
valstva, še toliko bolj pa na
borbeno moralo narodno-
osvobodilnih enot.

Poleg povečanega števila
odborov Osvobodilne fronte,
se je pomnožilo tudi število
borcev. Mnogi borci odreda
so odhajali tudi v brigade in
druge enote.

Karavanke in ostala pogor-
ja Gorenjske so bila v glavnem
osvobodjena ozemlja.
Partizani so tudi čuvali naša
naravna bogastva. Prepove-
dali so sekanje lesa, lov div-
jadi, odgon živine v dolino
ipd. Gorenjski odred je je-
dro oboroženega odpora za
gornji del Gorenjske, v času
pa, ko ni obstojal kokrški
odred, tudi na južnem delu.

V občasnih akcijah sodelu-
jejo tudi kurirji, obveščevalci,
vosovci in celo terenski
politični delavci. Odred je
ves čas deležen široke pod-
pore prebivalstva, ves čas
svoje obstoja je uspešno
izvrševal svoje naloge. Imel
je tudi številne žrtve. Padli
so številni komandanti in ko-
misarji odreda in bataljona
ter komandirji in komisarji
čet, poleg številnih borcev.
Lahko trdimo, da je boj go-
renjskega odreda častno za-
pisan z velikim krvnim dav-
kom v zgodovino boja slo-
venskega naroda.

Borci so se po prenehanju
gorenjskega odreda, jeseni
leta 1944, vključili v drugi
obnovljeni kokrški odred, ne-
kateri pa tudi v jeseniško-bo-
hinjski odred in druge parti-
zanske enote.

Slovenko

Senca Petrove glave že razste čez rob. Za njim se
na nebu začrtata Filipova in Jankova glava. Samo
dvoje napornih korakov še, pa se bo pognal med
zvezde tudi sam.

Tedaj pa pretrga nebo ognjena kača.

Za hipec se začudi temu nenavadnemu blisku, ki
noče ugasniti, potem pa preseka jo tišina italijanski
vzkliki, a takoj nato strel.

Žefu se zašibijo kolena. Tako mu je, kakor da se je
pod njim odprla zemlja; vrglo ga je ob tla, zvil ga
je krč zvezde, so začele bežati od njega, nekaj ga
je dvignilo v zrak in ga takoj treščilo ob tla na
hrbet... Mimo njega šine prvi bor vihar, kakor
okostnjak, ki je pobegnil navzgor.

»Drsim, drsim,« se zave, da drsi z vedno večjo
naglico po strmini navzdol; ne more se osvoboditi
krča, polašča se ga smrtna groza; podobne, naglejše
od najbolj drobnih sekund, mu slikajo konec, ki se
mu s pošastno naglico bliža.

Vidi strmino, kakor da jo osvetluje rdeče ognjen
dan in ki se bo zdaj zdaj prelomila v prepad; treščil
bo na skalno dno, razbito truplo bodo našli pastir-
ji; poizvedovali bodo, kdo je mladi nesrečnik; od-
krili bodo, da je eden izmed ubežnikov, obvestili bo-
do mamo...

»O, mama!...«

Žef jo vidi zgrudila se bo nad razbitine njegove-
ga trupla, bolečina jo bo drobila v obup; sliši njen
jok in jo vidi tako, kakor jo je videl pred šestimi
leti nad nezavestnim in potem mrtvim očetom...

In potem vidi ljudi, ki kažejo nanj in svarijo
otroke, naj se ne podajajo v nevarnost, v tajno ti-
grovsko društvo, če nečesto doživeti take ali podobne
nesreče, vseeno pa bodo prav ti ljudje naročili ka-

TIGROVEC ŽEF

MIHA KLINAR

kemu podobarju, naj naslika spominsko znamenje,
kakršnih je polna Soška dolina; pastir Breginc bo
sestavil verz o njegovi nesrečni smrti; in verz in
podoba bosta svarile žive pred prepadnimi potmi v
gorah in drugimi nevarnostmi, zaradi katerih lahko
človeka, ki se podaja vanje, doleti smrt.

Groza v Žefovih očeh je vedno večja. Zaveda se,
da so to zadnji trenutki njegovega življenja.

»O, mama!« bi rad kriknil, rad bi zajokal, pa
mu krik in solze kamenijo v grlu in se spreminjajo
v nemočno grgranje, ko začuti, da je odskočil od
zemlje in da leti, leti skozi praznino, dokler ne
začuti, da so ga oplazili vrhovi dreves, da drsi po
iglastih vejah, zatiska oči; naglica letenja in pada-
nja mu jemlje zavest; potem pa nizko pod temi
vrhovi začuti mehko mahovito rušo, po kateri drsi
vedno bolj počasi, dokler ga ne ujmejo mlada prož-
na stebelca komaj meter visokih borovcev...

Je živ? Je mrtev?

V očeh ima še nebo, le zvezd je mnogo manj;
na prste ene roke bi jih lahko preštel. Modra nočna
barva neba se preliva v zeleno, vrhovi gora posta-
jajo zeleno zlati, zaliva jih svetloba in potem kakor
počasen neslišen plaz počasi polzi navzdol proti
dolinam...

»Ali mrtvi še vedno vidijo?« se zgrozi ob misli,
da ga bodo pokopali, čim bodo našli njegovo truplo.
Šele potem začuti vonj po borih v nosnicah in
se zave, da diha, da je živ.

»Živim,« se odtaja kamen v njegovem grlu in v
očeh solze, ki mu neslišno brez ihtenja drsijo čez
lica, senca, ušesa in mu raztapljajo grozo, pa še
vedno ne more verjeti, da je zares živ, dokler ne
zgane rok in se začne otipavati po telesu.

Dolgo se otipava, kakor da tudi roke ne morejo
verjeti, da so žive in da je živo in nepoškodovano
telo, ki oživlja pod njihovim dotikom. Samo to ugo-
tavlja, dokler roke ne obstanejo same od sebe, prav
tako, kakor mu je sam od sebe legel na oči sen...

Žef spi. Trdno spi...

Medtem pa raste dan, ki se ga Žef ne zaveda.
Ko odpre oči, ne razume, kje je in kako se je
znašel med borovci. Potem pa se lupina začudenja
razbije, njegovo zavest preplavi spomin na včeraj,

na minulo noč in oči se mu vnovič razširijo v grozi
in šele sedaj začuti bolečine v nogah in po telesu.
Spomni se rakete, ki je pripravila temo, spomni se
strelav, spomni se krča, ki ga je spodnesel in vrgel
ob strmino, in spomni se drsenja, odletavanja, pa-
danja po strmini navzdol mimo redkih okleščenih
viharnikov; spomni se smrtno groze in potem praz-
nine, v katero ga je poneslo, zraka, ki mu je pel
mimo ušes, vrhov dreves, ki so zavrla naglico pada-
nja, ruš mahu, po katerih je drsel in teh borovcev,
med katerimi je sedaj in ki so ga srečno ujeli v
svoje temno zeleno naročje.

Potem se Žef nehote obrne, da bi pogledal tja
gor, odkoder ga je prineslo čez prepad in vrhove
dreves do sem. Toda nobenega prepada ne vidi,
nobene borovcev ali smrek, marveč samo strmo
ruševinasto pobočje, planinsko stezo in pod stezo
goščo mladih nizkih, komaj meter visokih borovcev.
Pa se mu je zdelo, da je letel čez prepad in potem
čez cel gozd.

Torej ga je vrglo samo čez stezo na mehko bla-
zino gostih borovih pritlikavcev in mahu?

Žef se oddahne. Ne čudi se več, kako je mogel
po taki peklenški naglici, s katero ga je nosilo po
pobočju navzdol, ostati še živ. Tako je drsel že
neštetokrat, kadar so se po strmih pobočjih spuščali
za zabavo otroci v jezo staršev. Samo strah je kriv,
da mu je bilo, kot da drsi proti prepadu v lastni
konec.

Žef se nasmehe svojemu strahu, a še bolj temu,
ker je šele sedaj opazil, da se je nehote obrnil nav-
zgor proti strmini in se celo dvignil na kolena, ne
da bi mu bilo treba premagati bojazen, ki jo je imel
zaradi bolečin v nogah.

»Vse kosti so cele. Samo nekaj trdih udarcev
sem dobil,« si pravi zadovoljno, kakor da bi se iz-
pod vrha po strmem pobočju spustil za zabavo.

Srečen je, ker je ostal živ in cel. Zato ta hip ne mi-
sli na ničesar drugega kakor na svojo srečo in se
zgrozi šele, ko se obrne in opazi, da se komaj za
meter širokim zelenim pasom nizkih borovcev odpi-
ra praznina in da široka borova blazina pokriva sa-
mo prostor med planinsko stezo in med več kakor
katerim je običal. Mrazi ga, loteva se ga vrtogla-
petdeset metrov globokim skalnim prepodom, nad
vica, čeprav se ni nagnil nad prepad, obenem pa se
spomni Janka, Petra in Filipa.

»Kaj je z njimi,« ga zaskrbi.

So ušli krogam? So se rešili? Morda celo prebili
na ono stran in so srečnejši kakor je on.

A prav lahko so nesrečnejši, saj so jih lahko tudi
ujeli ali pa jih celo pobili?

Ta vprašanja se režejo v Žefovo dušo, da pozablja
nase. Svoje, skoro brezizgledne osamljenosti se še
ne zaveda. Ne razmišlja, da je sam in prepuščen
samemu sebi. Misel, da bi karabinjerji, financarji ali
vojaki, kdorkoli je pač bil, ki je izstrelil raketo in
potem streljal, lahko ubil Janka in da je Janko zdaj
mrtev, mu stiska srce.

Tudi Petra mu je žal. In celo Filipa, če so ju
tik pred mejo ubili.

»Morda so vsi trije mrtvi?«

A zakaj naj bi mislil tako črno?

»Vsaka krogla ne zadene,« je lani govoril Peter,
ko je povedal, da je pri prehodu meje naletel na
financarje, ki so ga hoteli ustaviti, a jih ni čakal.
Streljali so za njim. Krogle so sikale in žvižgale mi-
mo njegove glave, razkopavale ruševje tik ob njem,
pred njim in za njim, zadela pa ga ni nobena, čeprav
je imel občutje, da bo zdaj zdaj prerešetan kakor
rešeto, saj je okrog njega sikalo in žvižgalo kakor
burja, skoro prav tako kakor v Galiciji ali na fron-
ti pri Doberdobu. Zato se sikanja in žvižganja kro-
gl ni treba bati, ker te krogla, ki jo slišiš, nikoli ne
zadene.

Peter je star izkušen vojak. Bil je avstrijski pod-
oficir in bil med vojno skoro ves čas v strelskih
jarkih, pa niti ranjen ni bil; torej se zna varovati
pred krogami.

Nasvidenje Crikvenica!

Letos bo ob morju v Crikvenici letovalo osem izmen s približno po 100 udeleženci, železarji in njihovimi svojci. Za prvo izmeno ni bilo dovolj prijavljenih, zato počitniški dom v Dramlji ni bil preje odprt. Pred tem pa so bili v domu že številni izletniki iz raznih obratov železarne. Izleti so predvideni tudi v septembru, ko bodo tam letovali predvsem upokojeanci, Crikvenico pa bodo obiskali tudi pevci moškega zbora Jeklar.

In kako je letos v Crikvenici?

Skupno je prostora za približno 100 gostov, predvsem v domu, sedem sob je v vili Brezigar, za sedem gostov pa je prostora v neki zasebni hiši blizu Brezigarja. Prostori, ki so last železarne so čisti. Na novo so jih prebilih in preplekali. Ob točilnici so na novo uredili sanitarije, stranišče in umivalnik. Gostinski prostori niso spremenjeni. Zunaj je balinišče in nekaj naprav za igro in zabavo otrokom. Na prostoru nad plažo se je posušilo nekaj dreves, rastejo pa že nova, ki bodo dajala senco tistim, ki radi iz sence opazujejo kopalce.

Na plaži so prebarvali železne ograje ob stopnicah v morje. Na betonskem pro-

storu za ležanje in sončenje kopalcev je prav toliko desk, kot jih je bilo lani. Novo pa je to, da so nabavili več novih senčnikov in podstavkov, poleg tega pa so v beton na več krajih naredili luknje, za večje senčnike. Tako je torej poskrbljeno, da ni posebnih težav za senčnike, ker jih je dovolj za goste v domu železarjev. Nekaj težje pa je za lesene ležalnike. Na plažo je namreč dovoljen vstop vsakomur, pa se zgodi, da je leseni ležalnik uporabil pač tisti, ki je prišel prvi. Da do tega ne bi prišlo, so poskrbeli prostovoljci, ki so že okrog 6. ure pripravili vse potrebno za prijetno počutje na plaži. Torej je šesta ura tudi v Crikvenici pomembna! Razlika od Jesenic je le ta, da ni sirene. Kdor jo zamudi, pa ima še vedno dovolj možnosti, da dobi prostor, če drugje ne, pa vsaj na betonu!

Kako pa hrana? Ni bilo slišati pritožb. V glavnem jo je bilo dovolj okusno pripravljeno. Izvrstnega kruha pa je bilo na voljo po želji. Upravnik Nikola RADIĆ je povedal, da so imeli letos težave z jedilnikom, ker ni bilo vedno dovolj tistega mesa, ki

so ga želeli in za jedilnik predvideli.

Pa ostalo? Sadja po plaži niso nosili. Eden je ponujal bonbone in v belo peno spremenjeno koruzo. Vse sadje na trgu je bilo po 10 din kilogram. Pri tem je zanimivo to, da je bilo enako

sadje za tri din ceneje v trgovinah sredi Crikvenice.

In zabava? Povsod dovolj. V domu je igral magnetofon, bolj za zabavo, manj za ples, ker ni bilo dosti plesalcev. Ob 22. uri zvečer je bilo ponavadi vse mirno. Kdor pa je želel v mesto, je bilo tam vsak dan v hotelih dovolj glasbe in zabavnih prireditev. Od plesa, volitev raznih lepotic, do folklornih nastopov in tako naprej. Razum-

ljivo, pa so bile temu primerno tudi cene zasoljene. V Terapiji pivo 9 din, steklenica radenske 8 din, oranžar 6 din, čevapčiči 20 din in tako naprej.

Treba pa je priznati, da je v Crikvenici lepo. Kraj, poti, nove hiše in najlepše je razumljivo toplo morje, ki ima tu čudovito plažo. Drobnokamenje in nato sama mivka. Crikvenica, prihodnje leto zopet na svidenje! B

Pogled na plažo proti Crikvenici.

Uporabna spoznanja iz psihologije IX.

Nevarnosti alkohola in alkoholizma

(Nadaljevanje s prejšnje številke)

Doslej smo obravnavali predvsem delovanje trenutne (akutne) zastrupitve z alkoholom, torej tistih motenj, ki jih je nekajkrat v življenju izkusil že skoraj vsakdo med nami. Tokrat pa si oglejmo nekaj problemov kroničnega alkoholizma.

KDO JE ALKOHOLIK

Komu pravzaprav lahko rečemo, da je kronični alkoholik? O tem so bile izrečene številne opredelitve, vendar se danes v glavnem sprejema in uporablja definicija Svetovne zdravstvene organizacije, ki pravi, da je kronični alkoholik oseba, ki prekomerno uživa alkoholne pijače in ki je toliko odvisna od alkohola, da kaže duševne motnje ali znake, ki prizadevajo njegovo fizično in psihično zdravje, njegov odnos z drugimi ljudmi in njegovo socialno in ekonomsko stanje. V pojem alkoholika pa se šteje tudi oseba, ki je neposredno pred tem, da opisane motnje dobi.

E. H. Jellinek — verjetno najvidnejši svetovni znanstvenik na področju alkoholizma — pravi, da je alkoholizem uporaba alkoholnih pijač, ki škodijo posamezniku in družbi. Obenem je določil dva osnovna pojavi, ki označujeta alkoholike. Prvi je izguba kontrole pri pitju, kar pomeni, da alkoholik sicer nekaj časa lahko vzdrži brez pijače, a ko enkrat pogleda v kozarec, izgubi kontrolo nad samim seboj in se do konca napije. Druga značilnost je nezmoglost abstiniranja, ko alkoholik niti dneva ne vzdrži brez pijače, a če to poskuša, se pojavijo motnje. Ob tem prenehanem pitju pa ne izgubi kontrole nad pijačo.

RAZLIKE MED ALKOHOLIKI

Kdorkoli ima nekaj vpogleda v alkoholizem, bo potrdil, da ne smemo vseh alkoholikov metati v isti koš: različni so vzroki, ki so jih pognali v pi-

jačo, opajajo se na različne načine in z različnimi pijačami, različne so posledice, ki jih ob pijači utrpijo. Za E. H. Jellineka sta prav izguba kontrole in nezmoglost abstiniranja pglavitna kriterija, po katerih ločimo alkoholike v 4 oziroma 5 osnovnih skupin.

K prvi skupini štejemo osebe, ki so začele popivati iz čisto psiholoških nagibov, torej zato, da bi se po čim lažji poti cenene alkoholne omamice izognili telesnim in duševnim težavam vsakdanjega življenja. Čeprav njihovo popivanje že presega družbeno dovoljene okvire, zaradi česar imajo nekaj težav, se pri tej skupini še ne srečuje izguba kontrole in nezmoglost abstiniranja. Seveda pa alkoholiki te »najblažje« oblike lahko kasneje podležejo težjim oblikam alkoholizma.

Drugo skupino sestavljajo alkoholiki, ki večinoma pijejo zaradi navad in običajev družbe, v kateri živijo. Srečamo jih v vinorodnih krajih, med posebnimi skupinami poklicev ipd. Na žalost je treba dodati, da je tudi kultura naše družbe, posebno še nekaterih plasti, naklonjena alkoholu in spodbuja njegovo potrošnjo. (Že otroke in mladino tako ali drugače naučimo, da se »moškost« dokazuje tudi s količino zaužitega alkohola, da si človek v pijanosti lahko privoščiti stvari, ki so sicer prepovedane, da je alkohol takorekoč nujen pri vseh srečanjih, zabavah, slovesnostih itd. itd.). Alkoholiki te skupine imajo zaradi večjih količin pijače in neustrezne prehrane že različne komplikacije telesnega zdravja, nezmoglost abstiniranja pa pri njih ne nastopa. Navadno se najdejo alkoholiki, ki do smrti ostanejo v tej skupini, veliko primerov pa zadenejo težje oblike alkoholizma.

Tretjo skupino štejemo med težje oblike, saj so v njej že močno zasvojeni alkoholiki. Zaradi neprestanega pitja (navadno žganih pijač) zahteva organizem za zadovoljitev vedno večje količine. Pri njih se javlja izguba kontrole, ne pa nezmoglost abstiniranja.

Pri alkoholikih četrte skupine je narobe: kontrola je ohranjena, niso pa zmožni abstiniranja. Srečujemo jih predvsem med vinopivci.

Posebno skupino sestavljajo dipsomani, v »mirnem« obdobju običajno urejeni, vestni in delavni ljudje, ki pa se jih po določenem času loti težka

kriza, v kateri zabredejo v močno pijančevanje, po katerem se zopet vrnejo v mirno življenje. Ta obdobja navadno urejenega življenja in pivskih kriz se pri njih največkrat periodično ponavljajo.

ALI JE ALKOHOLIZEM PRIROJEN?

Pogosto slišimo: »Stari oče je bil pijanec, oče je pijanec in sin je pijanec. To je v družini.« S tem se hoče pokazati, da je alkoholizem prirojen in največkrat tudi to, da proti njemu ni prave pomoči. A treba je pibiti, da se alkoholizma ne podeduje na način kakor se podeduje na primer modre oči ali podobno. Na svet se kvečjemu prinesejo neke telesne in duševne lastnosti, s katerimi se bolj nagiba k alkoholu, medtem ko je alkoholizem v glavnem pridobljen (naučen). Sin potem takem v prvi vrsti ni alkoholik zaradi dedne obremenjenosti, temveč zato, ker je že od rojstva živel v okolju, ki je bilo alkoholu naklonjeno in ki ga je navajalo k uživanju alkohola. Seveda pa je res tudi to, da bodo med ljudmi v istem okolju nekateri podlegli alkoholu in drugi ne. Mnogi avtorji navajajo, da se z alkoholom zasvoji predvsem čustveno nezrele, nevrotične osebnosti, ki že na običajne težave vsakodnevnega življenja reagirajo s tesnobo in napetostjo, katero potem utaplja jo v alkoholu.

Pogoste (zlasti laične) trditve o enostavnem dedovanju alkoholizma torej ne moremo sprejeti. Prav tako so zavrnjene ostale enostranske in pavalne sodbe o vzrokih alkoholizma: govorilo se je npr., da je alkoholizem posledica revščine ali (po mnenju sovjetskih avtorjev) produkt nerazrešenih konfliktov kapitalističnega družbenega sistema. Izkazalo se je, da ne velja niti eno niti drugo: alkoholizem se namreč pojavlja med bogatim prebivalstvom oz. v bogatih družbah in prav v zadnjem času beremo, da se z njim otepajo v SZ.

Nikakršna enostavna in navidežno jasna razlaga nam torej ne daje celotnega odgovora na vprašanje, zakaj nekateri ljudje postanejo alkoholiki. Vsestransko zadovoljiv odgovor na to vprašanje je problem, ki še čaka bolj popolne osvetlitve.

(Nadaljevanje v prihodnji številki.)

F. Belčič, dipl. psih.

28. avgust — krajevni praznik Gorij

28. avgusta praznujejo prebivalci vseh 13 naselij krajevne skupnosti Gorje svoj krajevni praznik.

Tega dne, leta 1941, so nacistični rablji na pobočju Rovarce v Spodnjih Gorjah ustrelili prve talce v tem delu Gorenjske. Okrutna usmrtitev naj bi bila kazen za likvidacijo okupatorskega sodelavca in izdajalca domačih Florjana Ulčarja. Hkrati naj bi bil ta povračilni ukrep opozoril vse, ki so se drznili upreti, da ne bo milosti za nikogar.

Privezani na kolih, strgani in okrvavljeni, po težkem mučenju v begunjskih zaporih, so žrtvovali svoja življenja pod streli nacistov: 38-letni Franc Soklič, 42-letni Karel Repe in 32-letni Jože Repe iz Gorij, 47-letni Jože Pikon z Blejske Dobrave in 52-letni Ivan Zupan — znani predvojni komunist in revolucionar iz Nomenja, ki so ga Nemci kot partizana ranjenega ujeli v spopadu, v katerem je padel njegov dolgoletni tovariš in soborec Jože Azman, eden od najvidnejših revolucionarjev in organizatorjev vstaje v Bohinju.

Preden se je na morišču pod Rovarce razlegel smrtni rafal, je prvoborec Zupan, čvrsto privezan na kol, ljub ranam zmogel vzkliniti partiji in svobodi, za katero je živel in se boril vse svoje življenje.

Ob teh prvih žrtvah, ki so nes dan kot ovenele bilke v seki na kolih, se je v ljudeh in njihovih potrthih srcih rojevala odločna volja in priprava za upor in maščevanje.

Gorje so postale neosvojljive partizanska trdnjava, neizprten vir moči štiriletnega krvavega obračuna z okupatorji. Gorjanci so se borili in vztrajali do popolne zmage. Svoboda, ki so si jo priborili v tem težkem boju, pa je prinesla tudi velik krvni danek. Življenje je darovalo 159 domačinov, od teh kar 87 partizanov, med njimi 17 prvoborcev. Okupator tudi neomolčnim ni prizanašal. V plamenih požgane vasi Radovna je med 24 nedolžnimi žrtvami našla smrt celo osem mesečni dojenček in 81-letna starica. Hitlerjevi razbojniki so pomorili veliko nezaščitenih ljudi, jih terorizirali v zaporih in izselili 67 domačinov v Nemčijo in Srbijo. Kar ni uspelo doseči s silo, so skušali nacistični zlikovci ubiti z zvijačo, s svojimi gešapskimi agenti. Toda vse okane so propadle, ob visoki zavesti, enotnosti in hrabrosti gorjanskih ljudi, združenosti v močni organizaciji.

Zvesti revolucionarnim tradicijam predvojnih naprednih boj, ki jim je vsajal napredne ideje tudi Stane Žagar, so gorjanci nadaljevali svojo borbo in dosegli to, za kar so se borili.

Nekoč odmaknjen kraj z okoli 3000 prebivalci, kmeti, gozdarji, živinorejci, vozniki, kajzarji in delavci v jeseniški železarni, so Gorje po vojni postale prikupen cilj turistov. S pridnostjo in vztrajnostjo so vaščani Gorij, zlasti v letih po osvoboditvi, skupaj s svojimi družbenopolitičnimi organizacijami in številnimi društvi, ki spadajo med najaktivnejše v občini, napravili ogromen napredek. Zrasla so nova lična domovanja, olepšana je okolica vseh naselij, speljane so nove poti, urejeni vrtovi, zgradili so sodobno šolo in vrtec in še marsikaj, kar dokazuje naprednost domačinov.

Krajevni praznik na Blejski Dobravi

Pred 20 leti je bil določen 28. avgust za krajevni praznik Blejske Dobrave, Lipc in Kočne, kot spomin na prvo partizansko akcijo v tem kraju in v spomin na prvega talca Pikon Jožeta. Na seji vseh krajevnih organizacij pretekli teden so se dogovorili, da bo letos to praznovanje v nedeljo 28. avgusta popoldne pred spomenikom padlih borcev pred osnovno šolo, s kulturnim programom, pred tem pa bodo imeli mladi gasilci svoje vaje.

Blejska Dobrava z Lipcami in Kočno so dale v času narodnoosvobodilne vojne številne borbe in aktiviste, saj je domala vse prebivalstvo sodelovalo proti okupatorju. Iz zapisnikov prvih poveljnih let lahko ugotovljamo, da je bilo v narodnoosvobodilno gibanje vključenih več kot 80 % prebivalstva. Aktivnih v NOV je bilo 138 in od teh jih je padlo v boju 21. Okoli 50 prebivalcev je bilo aretiranih in odpeljanih v zapore v Begunje in nekateri naprej v koncentracijska taborišča, od koder se jih osem ni vrnilo. Izseljenih je bilo 18 odraslih ljudi in 13 otrok. Ustreljenih pa je bilo pet talcev tega kraja. Spomenik padlim partizanom fašističnega terorja pred osnovno šolo, ki je bil zgrajen leta 1953 je vedno dobro vzdrževan, kaže kako velike so bile žrtve tega, pred vojno manjšega naselja.

Blejska Dobrava z Lipcami in Kočno, je dobro znana iz narodnoosvobodilne vojne, ne le po številnih borbah in aktivistih, pač pa tudi po prehodnih kurirjih, ki so tod našli vedno dobre zveze in po tem, da so ljudje radi sprejemali pod svojo streho ranjene borce in jim nudili vso pomoč.

in prizadevnost njihove krajevne skupnosti.

Več kot polovica vseh prebivalcev si služi vsakdanji kruh v jeseniški železarni, v lesnoindustrijskih obratih LIP Bled in drugih bližnjih podjetjih. Skoraj ni hiše, ki bi ne imela zaposlenega v industriji, obrti ali v drugi dejavnosti, čeprav se kmetijstvu, živinoreji in gozdarstvu niso odrekli.

Iz Gorij je izšlo nekaj rodov zaslužnih javnih delavcev, znanih športnikov, planincev, godbenikov, pevcev. Zato je razumljivo, da je tudi družbeno, kulturno in športno življenje tega kraja izredno bogato in pestro. To je čutiti tudi te dni, ko se pripravljajo na svoj krajevni praznik, ki ga bodo proslavili 28. avgusta.

Krajevni praznik nas spominja na eno prvih partizanskih akcij v tem kraju proti okupatorju. Na dan 28. avgusta 1941, v zgodnji jutranji uri, so partizani Stane Kernik-Jelovčan, Franc Konobelj-Slovenko in Janez Zvan-Draški, minirali visok električni drog na dobavskem polju in tako so za več časa prekinili dobavo električnega toka iz elektrarne v Vintgarju jeseniški železarni, ki je takrat delala v glavnem za nemško vojsko. Nemci so bili presenečeni, ker se je to zgodilo skoraj pred vrati Jesenic, kjer so imeli veliko število vojaštva in policistov ter gestapa. Besneli so, ne morda zaradi velike gmotne škode, ki jim je bila z miniranjem daljnovoda povzročena, pač pa še bolj zaradi predznosti »banditov«. Ta dan so Nemci ustrelili v Gorjah pri Bledu tudi talce in med temi Jožeta Pikoña z Dobrave.

Na skupni seji predstavnikov vseh krajevnih organizacij in društev so se domenili, da povabijo na proslavo tudi prvoborca tega kraja Stane Kersnika in njegovega brata Ladota, ki živita v Ljubljani, odnosno na Bledu, ter matere in vdove padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja.

s. š.

Novice iz radovljiske občine

Včeraj je bila 22. seja predsedstva občinskega sveta Zveze sindikatov. Na dnevnem redu je bila priprava na volilno konferenco za kongres slovenskih sindikatov, stališča in predlogi o akciji Plamena in priporočilo delovnim kolektivom za solidarno pomoč poplavljenec v Pomurju.

Med prvimi, ki so se odzvali pozivu republiških sindikatov in gospodarske zbornice na solidarnostno akcijo za pomoč Pomurju, sta bila delovna kolektiva UKO iz Kroke, ki bo prispeval 2 % od mesečnih osebnih dohodkov in trgovsko podjetje Murka iz Lesc, kjer so se odločili kar za 4 %.

24. avgusta slavijo občani krajevne skupnosti Ljubno svoj krajevni praznik v spomin na prvih pet talcev, ki so jih nacisti ustrelili na ta dan 1941. leta. Svečanosti so bile že v soboto zvečer, ko so pred spomeniki položili vence in prižgali taborne ognje, v nedeljo pa so gasilci in mladina pripravili tekmovanje in veselico.

Jutri dopoldne bo v tovarni Sukno Zapuže velika slovesnost v počastitev 100-letnice obstoja suknjarske dejavnosti. Na slavnostni prireditvi, kamor so povabljeni poleg članov kolektiva in upokojencev te tovarne tudi številni gostje, bodo podelili občinsko priznanje kolektivu, šest delavcev pa bo prejelo odlikovanje predsednika republike. V kulturnem programu bodo nastopili pevci zbora A. T. Linhart iz Radovljice in godba na pihala iz Gorij.

Ob obisku sekretarja Zveze sindikatov Jugoslavije Marjana Rožiča v Plamenu, so predstavniki kolektiva predlagali, da bi nameravani posvet nekaterih jugoslovanskih podjetij o stabilizacijskih programih, ZSJ tehnično poveril kolektivu Plamena v Kropi.

Politično šolo, ki jo je organizirala republiška konferenca Zveze mladine od 20. do 27. t. m. v Ljubljani, obiskuje tudi šest članov predsedstva občinske konference ZM Radovljica.

Danes odpotuje v Maribor 22-članska ekipa mladinskega aktivna Verige iz Lesc, ki bo sodelovala na Mladinski olimpiadi 72. Na dvodnevni tekmovanjih 26. in 27. avgusta se bodo kot edini predstavniki Gorenjske potegovali za najboljše mesta odbojkarji, atleti, strelci, kegljači in šahisti.

Te dni mineva leto dni odkar v novem obratu na Rečici podjetje LIP Bled proizvaja ISO-SPAN zidake. Proizvodnja je že tako utečena, da na dan izdelajo že 1800 kosov, kar znese 540 m² zidne površine. Zadnje čase prodaja teh elementov malo zaostaja zaradi pomanjkanja cementa na trgu in premajhnega števila strokovnih delavcev na gradbiščih.

Za razliko od drugih turističnih društev v občini, ki se v sezoni ukvarjajo pretežno z nastanitvijo gostov, se TD Brezje prizadeva z organizacijo parkirne službe in prodajo spominov. Kljub temu, da na Brezjah razpolagajo s 140 posteljami, je glavni vir dohodkov parkirišče za približno tisoč vozil. Dnevno parkira tudi 1300 vozil.

V soboto 19. avgusta so se pod pokroviteljstvom TD Bohinjsko jezero tudi v Bohinju Pod skalco pomerili najboljši stari harmonikarji iz Slovenije. Med 15 nastopajočimi jih je bilo večina že 6. avgusta na Goreljkju.

Dež in mraz je spet zagodel turističnim delavcem, ki so si od avgusta obetali višek iztržka. Posebno slabo kaže lastnikom campingov. Po odhodu Holandcev prejšnji mesec, so vsi campi domala opusteli. V radovljiskem campu so dosegli absolutni rekord 10. julija, ko je bilo 232 gostov, lanski rekord pa je znašal 172 gostov. Zdaj imajo le tri ali štiri družine, ki vztrajajo pod šotori.

Na Bledu in v Radovljici so že začeli s preseljevanjem inventarja in opreme iz starih zgradb osnovnih šol v novozgrajeni šoli. Slavnostna otvoritev obeh šol bo v petek, 1. septembra.

V prvem polletju 1972 je pred komisijo občinskega odbora rdečega križa v Radovljici od 253 prijavljenih kandidatov za avtomobilske voznike, opravilo izpit za prvo pomoč v prometu 220 kandidatov.

Jutri in v nedeljo bo v Radovljici in Lescah velik mednarodni balinarski turnir, na katerem bodo nastopili poleg domačih balinarjev tudi ekipe z Jesenic, Gorice in 4 ekipe iz Italije.

Kljub vsem dosedanjim urgencam in ukrepom krajevne skupnosti in skupščine Radovljica, ogromno smetišče med Radovljico in Lescami, kamor odlagajo odpadke Veriga, Elan in še nekateri, še nenehno tli in širi smrad. Zahtevo za odpravo te nadloge je postavila tudi krajevna konferenca SZDL.

Na tradicionalni turistični prireditvi »Miss Bled« prejšnji petek in soboto v Kazini se je prijavilo kar 40 brhkih deklet. Žirija in gledalci so proglasili za letošnjo lepoticco Bleda, 17-letno trgovsko vajenka Vesno Zupančič iz Ljubljane.

Odstranjene težave pred pričetkom pouka

Na osnovnih šolah se že resno pripravljajo na začetek šolskega leta in razumljivo, da je dovolj skrbi in težav. Zato vsaka nepredvidena težava še stopnjuje nervozo, kot je na primer to, da je na osnovni šoli Tone Čufar na Jesenicah v juliju v eni izmed učilnic odpadel s stropa omet na površini petih kvadratnih metrov.

Z osnovne šole so takoj o tem obvestili GIP Gradis, na Jesenicah, ki je bil leta 1959 izvajalec zidarskih del. Bili so sicer pripravljeni prevzeti delo pri popravilu, medtem ko o kakšni odgovornosti sploh niso hoteli slišati, češ da je garancijski rok že potekel. Obvestili so tudi gradbenega inšpektorja pri skupščini občine Jesenice, ki je predlagal, da naj se šola obrne za strokovno mnenje na Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij v Ljubljani. Istočasno je vodstvo šole poslalo dopis tudi Gradisu s prošnjo, naj z razumevanjem sodelujejo pri popravilu, saj bodo le tako ohranili podjetju dobro ime, šoli pa zagotovili varno delo v učnih prostorih. Strokovnjak zavoda se je že v nekaj dneh oglasil, medtem ko z Gradisa ni bilo odgovora. Predstavniki zavoda, izvedenec za ugotavljanje zidarskih napak, je že poslal poročilo, iz katerega je razvidno, da je v učilnici 42 odpadel omet, da je nevarnost, da bi odpadel omet še v kabinetu kemije — biologije, v fizikalnem kabinetu in pa v učilnici 36. V vseh ostalih prostorih pa je omet v glavnem v redu in tudi dobro povezan s podlago.

Izvedenec je napisal tudi zakaj je prišlo do odpadanja ometa. Do odstopanja je prišlo točno na stiku ometa z monta opočinim vložkom, kar

dokazuje gladka površina od-tisa valovite osnove monta opočinega vložka na ometu. Tako na stropu kakor na površini grobega apnenega ometa niso opazili nobenih sledov cementnega obrizga, katerega bi morali na gladki površini narediti. Poleg te napake je do odpadanja prišlo tudi zaradi debeline ometa, saj je bil na sredini debel kar 30 mm, s čimer so verjetno želeli izravnati strop. Po normah naj bi bila debelina ometa le v poprečju 15 mm, vsekakor pa je omet nad 20 mm nedopusten in problematičen. Dejstvo, da je omet odpadel šele po več kot 10 letih pa je mogoče razlagati s tem, da je omet zaradi napak odstopil že kmalu po izdelavi, do rušenja pa je prišlo šele po daljšem času zaradi trajnih finih vibracij.

V zaključku poročila Zavoda za raziskavo materiala in konstrukcij iz Ljubljane so še pripisali, da je treba v omenjenih prostorih še pred začetkom šolskega pouka popraviti strop. Seveda so pri vodstvu osnovne šole Tone Čufar že ukrepali. SGP Sava je prevzela dela in v prihodnjem tednu bodo predvidoma končali z deli, tako da lahko zapišemo, da v bodoče ne bo nevarnosti, da bi se v času pouka porušil strop v katerem od učnih prostorov. To bi bila lahko celo velika katastrofa.

Drug problem, ki muči vodstvo šole, pa je denar, saj sami nimajo denarja za popravila. Vodstvu podjetja Gradis bodo ponovno poslali pismo, v katerem bodo navedli tudi ugotovitve strokovnjaka, saj menijo, da zgradb ne gradimo samo za nekaj let, kolikor traja garancijska doba. Lahko na koncu samo potolažimo tako učence, ki bodo čez nekaj dni zopet zasedli prostore v učilnicah in njihove starše, da so bili vsi prostori pregledani in da drugih nevarnosti ni.

Razstava folklornega bogastva Pomurja

V petek, 18. avgusta, so v mali dvorani Delavskega doma na Jesenicah odprli trinajsto letošnjo likovno razstavo, ki jih prireja likovna sekcija DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar. S 35 olji se predstavlja slikar naivec Koloman Beznec iz Murske Sobote, ki sodi med najuspešnejše in najbolj ustvarjalne slikarje samorastnike Pomurja. To najbolj nazorno dokazuje razstavljenih 35 olj, ki so nastajala v obdobju od leta 1954 do danes.

V teh skoraj dveh desetletjih je slikar dokazal svojo izredno izpovedno moč za kar črpa motive iz bogatega folklornega bogastva Prekmurja, ki ga vedno bolj najeda moderni čas in v vsakodnevnem delu preprostega kmečkega ljudstva. Ravno zato njegova olja ne pomenijo samo kakovostni prispevek k slovenski amaterski likovni ustvarjalnosti, ampak pomenijo tudi veliko vrednost v pogledu ohranjanja izrednega folklornega bogastva Prekmurja. To poslanstvo opravlja slikar z veliko ljubeznijo do svojega pomurskega ljudstva in krajine ter z izrednim slikarskim okusom in znanjem, ki ga je v teh letih razvil iz nivoja ljubiteljskega na zavirljiv nivo slikarja amaterja — samorastnika. Iz vseh njegovih platen se čuti ogromno hotenje po stalni kakovostni rasti in tehničnem izpopolnjevanju, ki se odraža v vztrajnem in stalnem napredku od risarskih prvina v vedno bolj popolno in spretno uporabljanje barv pri upodabljanju svojih vidnih vtisov. Novejša dela pa že opozarjajo na to, da slikar išče in utira svojo slikarsko pot v novo, višjo tonsko interpretacijo.

Razstava je odprta vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 19.30, do vključno 30. avgusta.

Veseli tobogan, ali spričevalo za ...?

Dvakrat v enem tednu, prvič po radiu, drugič po televiziji, smo ob oddaji Veseli tobogan, v kateri so nastopali učenci jeseniških osnovnih šol, malce zardeli ob popolnem nepoznavanju naše domače zgodovine iz pred 30 let. Skoraj neverjetno se nam je zdelo, da učenci višjih razredov osnovnih šol ne poznajo delavske pisatelja in revolucionarja domačina Toneta Čufarja. Da ne vedo o borbi jeseniških partizanov — borcev, ki so se 1. avgusta 1941 spopadli z nemško okupacijsko enoto na Obranci, kjer sta na našem območju padla prva partizana — Viktor Arzenšek in Ferdo Koren in da smo ravno zato ta dan izbrali za občinski praznik. Da ne poznajo februarске borbe jeseniško — Cankarjeve čete na Stolu leta 1942, v kateri je padel partizan Jože Koder.

Menim, da je kakršnokoli opravičevanje na karkoli in kogarkoli izven šole povsem odveč. V učnem načrtu za osnovne šole že v prvih razredih pri predmetu spoznavanje narave in družbe oziroma na srednji stopnji pri spoznavanju družbe in pri zgodovini v višjih razredih zasledimo tovrstne teme, ki se glede na starostno stopnjo razširjajo in poglobljajo od spominskih dnevo in državnih praznikov, domačega kraja med osvobodilno borbo, borcev, narodnih herojev, pisateljev, partizanskih bojev v hribovitih področjih, zločinov okupatorja, do poglobljene obravnave narodnoosvobodilnega boja jugoslovanskih narodov in ljudske revolucije. To pomeni, da učenci osnovnih šol v vprašanih zahtevane vednosti morajo v navedenih predmetih spoznavati že od 1. razreda pa vse do 8. razreda. Razen tega pa je še vrsta možnosti, da se domača zgodovina in pomembni moške iz bližnje preteklosti posredujejo tudi pri nekaterih drugih predmetih.

Najbrž moramo dopolnitev naslova iskati ravno v teh trditvah, kajti vsa tri v uvodu navedena vprašanja se nanašajo na pomembne stvari iz naše domače zgodovine, ki bi jih učenci morali v ustrezni obliki slišati že od 1. pa vse do 8. razreda. Iz tega razloga je najbrž povsem odveč, da bi vodja oddaje moral najprej povedati o čem bodo spraševali, ker je povsem logično, da bi učenci višjih razredov morali te stvari dobro poznati že iz rednega pouka.

PULJ 1972

Dnevnik festivalskega dogajanja

In potem, končno naš, slovenski predstavnik v krvoločni Areni (žal edini). To je bli film KO PRIDE LEV režiserja Boštjana Hladnika v produkciji Vibe filma. Žal je film črnobeli. Da je to res »žal«, je pokazala publika, ki je pričela žvižgati, ko le ni bilo od nikoder barv. Na srečo je kmalu nehala, sicer je pa tudi imela vzrok, ker je film namreč prav pristrana komedija o življenju mladih (in pomislite, z zelo malo golih prizorov). To je zgodba o Levu, ki je rojen v znaku Leva in ljubi leve in dve ženski.

Film govori o realnem življenju in iluzijah našega junaka in o njegovih ljubeznih: o Mihaeli, nežni, melanholični ljubezni in o razuzdani, veseli ljubezni Marjetice. Prva mu lahko nudi toplino zrelosti, Marjetica pa efekt prve ljubezni. In Lev v vseh teh ljubeznih išče nekakšen višji azil, v katerega bi se včasih skril. Znajde pa se v labirintu: ljubi obe in ne ve za konec. Ljubi tudi kri, ki jo daje na Zavodu za transfuzijo bolničarki Mihaeli (Milena Dravič), ljubi tudi zgradbe, ki jih gradi kot arhitekt. V vseh svojih ljubeznih pa se ne znajde. Na koncu ga Mihaela zapusti, ker ve za ljubezen do Marjetice, isto pa stori tudi Marjetica, ki jo je, še sam ne ve kdaj, napodil. Film je komedija o žalostnem klovnu. Lev je človek, ki vedno napravi usodno napako. Smeh in žalost se v filmu prepletata, toda kljub žalostnemu akcentu je film komedija o enem nešteti Hamletov naših dni. Hladniku je tokrat uspelo (končno) zrežirati boljši film od Maškerade in Sončnega krika. Tokrat je imel predvsem srečo z ekipo. Mladi Lev — Marko Simčič iz Celja je bil v vlogi zelo simpatičen in neposreden, isto velja za izvrstno Mileno Dravič, najbolj pa je presenetila mlada Kranjčanka Marina Urbanc v vlogi Marjetice. Dekle ima vse značilnosti dobre filmske igralka: lepa je, talent ima in pa zgodaj je odkrita. Vsi ji prerokujejo, da bo kmalu prva dama našega filma. Sploh pa je za svojo vlogo, prav tu, v »Levu« na dan podelitev nagrad do petih zjutraj še imela srebrno areno za vlogo, pa so potem zlato dodelili Božidarku Frajtu (po vsej pravici), srebrno Nedi Spasojevič (tudi ta jo je zaslužila), naša Marina Urbanc pa je potem prejela »le« diplomu, kar pa je za debitantko velika čast. Tudi Hladnik ni odšel iz Pulja brez nagrade: dobil je bronasto areno za režijo »Leva«. Publika je film zelo dobro sprejela, le, kot sem že dejal, škoda, da je črnobeli.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Srečen in uspešen start v novo šolsko leto

Še nekaj dni in počitnice bo konec. Zbrale se bomo delavke in gojenci vzgojnovarstvenega zavoda Angelce Očepek na Plavžu in pričeli z rednim vzgojnim delom, ki bo potekalo po vnaprej pripravljenem letnem delovnem načrtu.

Načrt bo prilagojen določenim starostnim stropnjam otrok in obsega štiri vzgojne področja: telesno, umsko, estetsko in moralno vzgojo. Prvič nam bo omogočeno delati v primernih delovnih pogojih saj smo 27. 7. letos prevzeli nove prostore. Obljubili smo, da bomo varovali to veliko družbeno pridobitev, se trudili in skušali otrokom omogočiti čim prijetnejše bivanje.

Na Plavžu smo sprejeli v osem dopoldanskih in eno popoldansko skupino skupaj 185 otrok (26 dojenčkov, 33 malčkov, 24 sredinčkov, 54 malih šolarjev ter 26 otrok v popoldansko skupino, v od-

delku na Hrušici pa 22 otrok).

Zavod na Plavžu bo zopet od 1. septembra dalje odprt od 5.30 do 18. ure, oddelek dojenčkov od 5.30 do 15. ure, oddelek na Hrušici pa od 8. do 13. ure.

Otroci lahko prejmejo zajtrk, malico, kosilo in popoldansko malico. Šolskim otrokom bomo omogočili prejemati le še kosilo.

Za nego, vzgojo, varstvo in zdravo prehrano otrok bodo skrbele: dve snažilki, dve kuharici, štiri medicinske sestre, osem vzgojiteljic in ravnateljica. Vsem prosilec za sprejem otrok v zavod nismo mogli ugoditi zato bomo poskrbeli za razširjeno dejavnost — otroke vabili na razne prireditve, vsaj enkrat tedensko pa k raznim vzgojnim zaposlitvam.

delavke
VVZ Angelce Očepek
J E S E N I C E

Kaj homo gledali v kinu

Kino RADIO

26. in 27. avgusta angl. barv. film **POGON ZA PRICO**, v režiji John Haugh, v gl. vlogi Mark Lester, ob 17. in 19. uri

28. in 29. avgusta amer. barvni film **OKUSI DRACULINOVO KRI**, v režiji Piter Seddi, v gl. vlogi Kristofer Lo, ob 19. uri

30. avgusta angl. barv. film **PROGON ZA PRICO** ob 19. uri

31. avgusta in 1. septembra angl. CS barvni film **DOKTOR V NEPRILIKI**, v režiji Ralph Thomas, v gl. vlogi Leslie Philips, ob 19. uri

2. septembra amer. CS barvni film **TIGER ZRE LEPO TICE**, v režiji Roger Vadim, v gl. vlogi Rock Hudson, ob 17. in 19. uri

Kino PLAVZ

26. in 27. avgusta amer. barvni film **OKUSI DRACULINOVO KRI** ob 18. in 20. uri

28. in 29. avgusta angl. barvni film **POGON ZA PRICO** ob 20. uri

30. in 31. avgusta italij. CS barvni film **SKRIVNOST RDEČE ROKAVICE** ob 20. uri

1. septembra amer. barvni film **OKUSI DRACULINOVO KRI** ob 20. uri

2. septembra angl.-italij. CS barvni film **ROP PO NALOGU BRITANSKE TAJNE SLUŽBE** ob 18. in 20. uri

Kino DOVJE

26. avgusta amer. barvni film **MOZ, KI GA NI LAHKO UBITI**

27. avgusta amer. barvni film **TARZANOV UPOR V DZUNGLI**

2. septembra amer. barvni film **OKUSI DRACULINOVO KRI**

Kino KRANJSKA GORA

26. avgusta amer. barvni film **TARZANOV UPOR V DZUNGLI**

27. avgusta italij. CS barvni film **SKRIVNOST RDEČE ROKAVICE**

31. avgusta amer. barvni film **OKUSI DRACULINOVO KRI**

2. septembra angl. barvni film **POGON ZA PRICO**

Kino DELAVSKI DOM JAVORNIK

26. avgusta italij. CS barvni film **PIK AS - PROTIVOHUNSKA OPERACIJA** ob 17. uri

27. avgusta amer. barvni film **CLOVEK, KI GA TEŽKO UBIJEŠ** ob 17. uri

31. avgusta angl. barvni film **POGON ZA PRICO** ob 17. uri

2. septembra italij. barvni CS film **SKRIVNOST RDEČE ROKAVICE** ob 17. uri

ZAHVALA

za pozornost ob smrti mojega moža in bivšega delavca Železarnice

PETRA ZARNIKA

se iskreno zahvaljujem kolektivni obrata žebjarne za venec in za poslovilne besede ob odprtem grobu Zvonetu Labura. Zahvaljujem se tudi delavcem, ki so ga spremlili na zadnji poti.

Se enkrat vsem najlepša hvala.

Zalujoča žena Ivanka

ZAHVALA

Ob nenadni smrti drage mame

ZINKE BREGANT

se najtopleje zahvaljujem vsem sosedom, znancem in prijateljem, ki so nam pomagali v težkih dneh, jo zasluli z venci in cvetjem, ter jo pospremili v prerani grob. Prisrčno zahvalo izrekamo tov. Oblakovi in Sušnikovi, ki sta ji v zadnjih trenutkih življenja stali ob strani in ji nudili pomoč.

Zahvaljujem se tudi družinam Vidic in Klokočevnik za pomoč in poslovilne besede ob odprtem grobu.

Topla zahvala tov. Praprotniku za »klic v sili«, voznikom osebnih avtomobilov in vsem, ki so se poslovili od drage mame, ter jo pospremili na njeni zadnji poti.

Zalujoči: sin Albin z družino ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob smrti drage hčerke, žene, sestre in tete

MARIJE SMOLEJ

se zahvaljujem vsem sosedom, znancem in vsem, ki so počastili njen spomin, darovali cvetje in vence ter jo spremlili na njeni zadnji poti.

Prisrčna hvala dr. Kuharju za dolgoletno zdravljenje, pevcem za poslovilne pesmi in vsem, ki so nam v teh dneh kakorkoli pomagali.

Zalujoči: mama, mož Andrej, bratje Ivan in Franci z družinami in Stefan ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Čutim dolžnost, da se javno zahvalim sindikalnemu odboru OTK za pozornost, da mi je omogočil brezplačno letovanje v Crikvenici. Se enkrat iskrena hvala.

Anton Kosmač

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru upravnih služb se iskreno zahvaljujem za denarno podporo v času moje bolezni.

Ljubo Petrič

Železarski izobraževalni center Jesenice na Gorenjskem

PODALJSUJE RAZPIS ZA

sprejem učencev za šolsko leto 1972/73 v naslednje šole:

POKLICNA ŠOLA

Vpisali bomo:

- 35 učencev za ključavničarje,
- 15 učencev za ključavničarje-varilce,
- 10 učencev za orodne ključavničarje,
- 10 učencev za strugarje,
- 10 učencev za vodovodne instalaterje,
- 30 učencev za obratne elektrifikarje.

POGOJI ZA SPREJEM SO:

- uspešno končana osnovna šola,
 - da je učenec telesno in duševno zdrav,
 - starost največ 18 let,
 - preizkusa znanja za sprejem ni.
- Šolanje traja tri leta.

UGODNOSTI ŠOLANJA SO:

- učenci prejemaajo mesečno štipendijo, ki jo daje železarna Jesenice,
- učenci iz oddaljenih krajev lahko stanujejo v domu učencev,
- oskrbnino v domu učencev regresira železarna Jesenice,
- učenci so zdravstveno in nezgodno zavarovani,
- učenci prejmejo v času šolanja dve delovni obleki.

ŠOLA ZA SPECIALIZIRANE METALURŠKE POKLICE

Vpisali bomo:

- 22 učencev za talilce pri plavžih, SM pečeh in pri elektro pečeh,
- 8 učencev za strojne kaluparje-livarje,
- 15 učencev za valjavce profilov in žice,
- 10 učencev za valjavce pločevine,
- 15 učencev za hladno valjavce,
- 20 učencev za žičarje.

POGOJI ZA SPREJEM SO:

- uspešno končani najmanj šest razredov osnovne šole,
 - izpolnjena obveznost osnovnega šolanja,
 - da je učenec telesno in duševno zdrav,
 - starost največ 18 let.
- Šolanje traja dve leti.

UGODNOSTI ŠOLANJA SO:

- učenci prejemaajo mesečno štipendijo, ki jo daje železarna Jesenice,
 - učenci iz oddaljenih krajev lahko stanujejo v domu učencev,
 - oskrbnino v domu učencev regresira železarna Jesenice,
 - učenci so zdravstveno in nezgodno zavarovani,
 - učenci prejmejo v času šolanja dve delovni obleki.
- Prijave center sprejema še do 31. avgusta.

UČENCEM ŽIC

Železarski izobraževalni center na Jesenicah obvešča učence šole za metalurške delavce, poklicne šole in tehniške šole, da bo začetek popravni, razrednih, dopolnilnih in zaključnih izpitov v ponedeljek, 28. avgusta ob 8. uri. Za opravljanje izpitov morajo učenci vložiti prijavo, obr. 149, na tajništvo šole do 25. t. m. Razpored opravljanja izpitov je na oglasni deski šole.

Začetek pouka bo za vse šole rednih oddelkov v četrtek, 31. t. m. ob 9. uri. Učenci se zberejo na šoli, kjer bo razdelitev po razredih, dobili pa bodo tudi ostala navodila. Začetek rednega pouka bo v petek, 1. septembra ob 8. uri. Za učence večernih oddelkov tehniške šole vključno s talilci, bo uvodni sestanek v petek, 8. septembra ob 16. uri, redni pouk pa se bo začel v ponedeljek, 11. septembra ob 15.20.

NOGOMET

V nedeljo, 20. t. m., so naši nogometaši odigrali prvo tekmo v počastitev 60-letnice aktivnega igranja nogometa na Jesenicah in okolici z moštvo Vozila iz Nove Gorice in srečanje izgubili z rezultatom 6:2 (2:1).

Tekma sama je prepričala zlasti nekatere starejše nogometaše, da se brez rednih treningov nogomet ne more igrati, kajti dokler so imeli

dovolj fizičnih moči (kondicije) je bila igra enakovredna, kar zgovorno dokazuje rezultat prvega polčasa (2:1).

V drugem polčasu so, kot že rečeno, fizično bolj pripravljeni gostje prevladovali na igrišču in zasluženo zmagali.

Gola za naše sta dosegla Noč in Komel.

Š. B.

POGON ZA PRICO je angleški barvni film, ki gledalca drži v napetosti od prvega do zadnjega trenutka. Osnovna tema: atentatorji se za vsako ceno želijo znebiti glavnega junaka filma, ki je očitavec atentata.

DELAVSKA UNIVERZA JESENICE

razpisuje

delovno mesto strokovnega sodelavca za družbeno izobraževanje

Pogoj: politolog.

Prijave pošljite do 1. septembra na naslov Delavska univerza Jesenice, Titova 64.

OBVESTILO

Osnovni šoli Prežihov Voranc in Tone Čufar na Jesenicah obveščata učence in njihove starše, da bo pričetek pouka v četrtek, dne 31. avgusta 1972.

Učenci od 5. do 8. razreda naj se zberejo ob 8.00 uri; učenci od 1. do 4. razreda pa ob 9.00 uri.

Učenci osnovne šole Prežihov Voranc naj se zberejo za šolo; učenci osnovne šole Tone Čufar pa pred šolo.

Učenci 1. in 2. razreda oddelčne šole Hrušica naj pridejo ob 8.30 uri v šolo na Hrušici.

Pred tridesetimi leti ena največjih planinskih tragedij

Jeseniški železarji so bili pred prvo svetovno vojno in še prav posebej med obema vojnama nosilci in vodilni v našem množičnem rekreativnem planinstvu in vrhunskem plezalnem športu in alpinizmu. To je bila tudi njihova vedno večja in večja vsakdanja potreba. Visoko so dvigali in nosili zastavo ljubezni do gora in do plemenitega tovarštva.

Člani turistovskega kluba Skala so bili med obema vojnama kralji in gospodarji našega planinskega sveta, od vsepovsod so odmevali vriski in pesem veselih in praznično razpoloženih ljudi. Tudi Planinsko društvo je naravno in vztrajno šolalo in vzgajalo mlade ljubitelje visokogorskega smučanja, plezalnega športa in alpinizma. Med Skalaši in planinci se je razvijalo tiho, plemenito in tovariško tekmovanje. Pesem klinov in kladiva je poleti in pozimi odmevala iz vseh sten nad tremi triglavskimi dolinami, Martuljka, Krnice in Planice.

V nedeljo, dne 16. avgusta 1942, so se ponesrečili trije alpinisti.

Mladi so ubirali svoja pota, hoteli so uspevati in zmagovati tudi tam, kjer drugim ni uspelo. Tone Tomazin, Franc Kovač in Jože Vodišek so hoteli preplezati zahtevno smer v severni steni Rigljice 2074 m v Martuljkovi skupini. Mladcem bi vzpon skoraj uspel. Za seboj je imela mlada tričlanska naveza že preko polovice stene, ki je zahtevala od njih veliko in težko preizkušnjo, kateri mladi, neizkušeni niso bili kos. Tik pod samim vrhom plezalne smeri, sta se smrtno ponesrečila Jože Vodišek in Franc Kovač, Tone Tomazin pa je odstal med obema smrtno ponesrečenima tovarišema težko poškodovan.

Bolečina in velika žalost je zajela v ponedeljek, ko se mladci niso vrnili na domove, ne samo svojce in prijatelje ter znance, temveč vse ljubitelje gora z Jesenic.

Mesto se je zavilo v žalost in črmino, ko so prišle z gora prve žalostne vesti o veliki, največji planinski nesreči, ki se je v naših gorah pripetila do tedanjih dni.

Gorski reševalci ne samo iz Jesenic temveč tudi iz Dovjega in Mojstrane, Martuljka, Kranjske gore, Podkorenja in drugih bližnjih in oddaljenih krajev in vasi so mobilizirali in aktivirali vse, ki bi utegnili karkoli vedeti o pogrešanih in ponesrečenih.

Reševanje smrtno ponesrečenih Kovača in Vodiška je bilo eno izmed najtežjih. Zahtevalo je maksimalne napore od vseh, ki so sodelovali v akciji. Prvo in glavno skrb pa so reševalci posvetili tež-

ko ponesrečenemu Tomazinu, ki je potreboval skrbno zdravniško nego in vse zmogljivosti velikega števila reševalcev.

V tej reševalni akciji, v severni steni Rigljice so pred tridesetimi leti, med 17 in 19. avgustom 1942, požrtvovalno in nesebično sodelovali brez pomisleka na nevarnost in napore ter trpljenje vsi tedanji gorski reševalci prekaljeni v številnih borbah s smrtjo, padajočim kamenjem, plazovi, ledenim mrazom in sto in sto drugimi težavami in nevarnostmi.

Mnogo izmed njih jih je padlo v času NOV ali pomrlo v poznejših letih. Med živimi pričami te velike tragedije v severni steni Rigljice pred tridesetimi leti so še vedno aktivni ljubitelji in obiskovalci gora: Janez Brojan, Gregor Klančnik, dipl. inž. Miro Dermelj, Maks Medja, Andrej More, Tomaž Revhekar in drugi, ki še danes prizadeti pričajo o žalostni tragediji treh v severni steni Rigljice pred tridesetimi leti.

Tri dni so požrtvovalni gorski reševalci v skrajno težkih razmerah reševali in pomagali. Ob zaključku reševalne akcije, je stena Rigljice terjala in zahtevala nov, dragocen krvni davek. V zadnji fazi reševanja sta se pod ogromno snežno gmoto smrtno ponesrečila še dva reševalca Miran Marn in Franc Taler. Nesreča treh plezalcev se je spremenila v pravo, veliko tragedijo.

Smrt je zahtevala še dve žrtvi velike ljubezni do gora in plemenitega tovarštva, ki ga premorejo le gorski reševalci.

Nesreča, tragedija mladih jeseniških plezalcev in reševalcev se je pripetila v severni steni Rigljice trideset let po ustanovitvi naše GRS v Kranjski gori (1912), pred tridesetimi leti 16. in 19. avgusta 1942.

Prvo srečanje zamejskih rojakov — planincev z jeseniškimi planinci na Golici

V okviru Kulturne skupnosti občine Jesenice — komisije za zamejstvo — bo jeseniško planinsko društvo organiziralo masovni izlet na Golico. Do sedaj so se prijavila slovenska planinska društva iz Trsta, Gorice in Celovca.

Izlet na Golico bo v nedeljo, dne 3. septembra t. l. Udeleženci bodo potovali z avtobusom ob 6. uri zjutraj do Planine pod Golico, nato na vrh, kjer bo ob 11. uri krajša proslava. Če bo vse prav in dosti korajže pri očetih PD Jesenice — bodo ob tej priložnosti položili temeljni kamen za novo kočo na Golici. Zelo verjetno bo šla na Golico tudi jeseniška godba na pihala. Lepo bi bilo, da bi ta izlet uspel in da bi naše stike z zamejskimi rojaki utrdili.

Jeseniški gorski reševalci pred 30 leti

Kratek oris razvoja košarkarske igre

Razvoj košarke v svetu

Košarka je po velikih uspehih jugoslovanske reprezentance v zadnjih letih postala eden izmed najpriljubljenejših športov v Jugoslaviji. Prav gotovo je k tej popularnosti mnogo pripomogla tudi televizija, ki v času ko se igra prva zvezna liga, prenaša vsaj eno če ne dve tekmi na teden.

Prepričan sem, da je košarka izredno popularna tudi med jeseniškimi železarji in verjetno precejšen del našega kolektiva z velikim veseljem seda pred televizijske ekrane, ko je na programu kakšna zanimiva košarkarska tekma. Marsikateri ljubitelj košarke pa najbrž zanima kako je ta športna igra nastala.

Dr. Jones Nossmith je pravzaprav oče te športne igre. Dr. Nossmith je bil profesor telesne vzgoje na kolegiju v Springfieldu (ZDA). Leta 1891 je hotel uvesti novo športno igro, s katero bi si njegovi igralci rugbyja lažje nabirali kondicijo v zimskem času. In ko je doktor izgubil že vsa upanja, da mu bo to uspelo, je povsem slučajno vrgel jajčasto žogo za rugby

v koš za smeti. Ta met je še nekajkrat ponovil in košarka je zagledala luč sveta.

V telovadnici je obesil na balkone dva koša za smeti. Toda pod silnimi naleti močnih fantov, so se košare hitro polomile. Kasneje je ta problem rešil tako, da je košare namestil višje na balkon. Jajčasta žoga je po vsakem zadetku ostala v košu, zato je moral postaviti ob košari dva človeka, da sta košari praznila. Za jajčasto žogo se je podilo veliko, nedoločeno število igralcev.

Fantje so nato sami odkrili, da je bolje igrati z okroglo žogo. Hkrati pa so tudi omejili število igralcev na devet na vsaki strani, vendar pa je bilo še veliko porivanja in grobstvi.

Leta 1895 so omejili število igralcev na pet in odstranili košaram dno. Torej je košarka postala šele tega leta podobna današnji. Igra je postala vedno bolj privlačna, gledalcev je bilo vedno več. Ker v dvorani ni bilo prostora za gledalce, so se morali le-ti umakniti na balkon, kjer so sodelovali in uživali s tem, da so z rokami preprečevali pot žogi v koš. Zato so za koš namestili desko. Košarka je s tem dobila svojo obliko, ki jo je ohranila do danes, v naslednjih desetletjih so se spreminjala le pravila. Istega leta, to je 1895, se je dr. Nossmith preselil na univerzo v Kansas City, ki je z njegovim prihodom postalo središče za širjenje košarke. Košarka se je pričela z veliko naglico širiti po ZDA.

Leta 1920 se je razširila tudi v Evropo. Najprej v Francijo, nato po Češki, Sovjetski zvezi in Poljski. V tridesetih letih se je košarka razširila tudi po vseh ostalih državah.

Leta 1932 je bila ustanovljena mednarodna košarkarska federacija FIBA (v kateri je sedaj vključenih 122 držav in več kot 110 milijonov igralcev).

Leta 1936 je bila košarka uvrščena na olimpijske igre

v Berlinu. Na olimpiadi se je košarka pojavila že leta 1904, vendar pa so bili Američani nadmočni, da so jo ukinili.

Nekaj let kasneje so bila odigrana že tri evropska prvenstva (Ženeva, Riga in Kovno). Leta 1939 je umrl njen tvorec, veliki učitelj in propagator dr. Nossmith.

Evropska prvenstva so se vrstila vsaki dve leti. Leta 1938 je bilo organizirano prvo evropsko prvenstvo za ženske. Po drugi svetovni vojni, leta 1950 so košarkarji prvič tekmovali za svetovno prvenstvo, leta 1952 pa so se na svetovnem prvenstvu pomerile tudi ženske.

(Prihodnjič: Razvoj košarke v Jugoslaviji in Sloveniji)

K O Š A R K A

Moška ekipa Jesenic, ki se marljivo pripravlja na jesenski del tekmovanja, je v preteklem tednu odigrala nekaj prijateljskih tekem. V soboto so člani gostovali v Tolminu, kjer so zmagali 76:70 (29:27). V ponedeljek pa so sprejeli na Jesenicah ekipo Trnovega in izgubili 62:77 (28:35). V predtekmi pa so mladinci Trnovega premagali vrstnike iz Jesenic 76:62 (29:29). Vse te tekme so pokazale, da so naše ekipe še v pripravljalnem obdobju in da šele postopoma prihajajo v zaželjeno formo.

V torek pa je na Jesenicah gostoval kranjski Triglav in zopet so naši fantje morali priznati premoč gostov. Rezultat 45:57 (24:35) pa nam kaže, da naši člani postopoma le pridobivajo na uigranosti, prve prvenstvene tekme pa bodo seveda pokazale pravo vrednost ekipe.

Članice so tudi že pričele z rednimi treningi, vendar pa še niso odigrale nobene prijateljske tekme. Obe ekipi moška in ženska pa že v soboto štartata v Mariboru, kjer se bosta obe ekipi pomerili z vrstniki ŽKK Maribor.